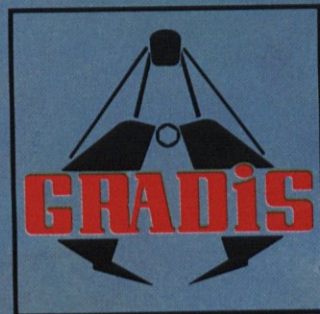

GRADISOV VESTNIK

Leto XXXII

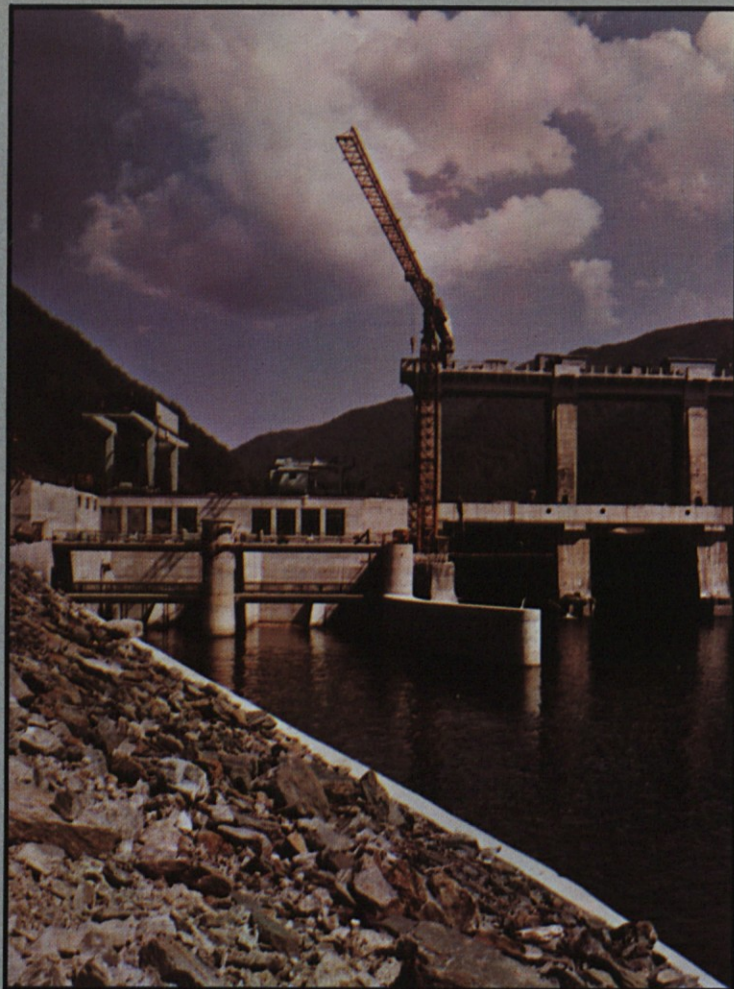
Ljubljana, 27. september 1990

Številka 387

GRATULS⁴⁵

HE Fala na Dravi je bogatejša za dva generatorja. Novo strojnico, v kateri se nahajata, je zgradilo GP Nizke gradnje Maribor.

Turistično trgovski center na Bledu so kvalitetno in v roku (pred lanskim svetovnim prvenstvom v veslanju) zgradili delavci GP Jesenice.

◀ Na naslovnici: Viadukt Moste na Gorenjski avtocesti bo dolg 460 m.

Delno prenovljena ljubljanska železniška postaja je v ponos Ljubljani in Gradisu. Na posnetku je bodoča sprejemnica, v njej sedaj prodajajo vozovnice, v kateri bo mogoče dobiti vse informacije o Ljubljani.

Praznovanje v prelomnem času

Obletnica kot vzpodbuda

Bliža se 4. oktober, dan, ki ga gradisovci slavimo kot rojstni dan našega podjetja, vendar moramo priznati, da so bili vsi dosedani jubileji praznovani lepše in predvsem bolj prijetno, kot bo letošnji - 45. Dosedanje obletnice smo slavili v času konjunktura in brez težav s kakšnimi se srečujemo danes, ko se nahajamo v prelomnem času za slovensko gospodarstvo.

V naši novi družbeni in gospodarski ureditvi smo se odločili za prehod v novo dobo, ki naj bi prinesla več dobrega, istočasno pa tudi veliko težav, na katere dosedaj nismo bili navajeni. Uvajamo zakonitosti tržnega gospodarjenja, še bolj se odpiramo v svet, kjer se srečujemo z njegovo konkurenco, odpravljamo družbeno lastnino in neustrezno državno regulativo, pa tudi Gradis je v obdobju spreminjanja in organiziranja v sodobno obliko, ki bo hitreje reagirala na zahteve in spremembe trga, za prioritarno nalogo pa smo sprejeli zniževanje stroškov poslovanja.

To krizno obdobje bo treba prebroditi s skupnimi močmi, tako da bomo krizo ne samo preživel, ampak izšli iz nje organizacijsko in kadrovske okrepljeni z novimi vizijami razvoja Gradisa.

Obletnica je primeren trenutek za razmislek o poti, ki smo jo prehodili v 45. letih, rezultati, ki smo jih dosegli v preteklosti, pa so velika spodbuda za delo in prizadevanja vseh gradisovcev v sedanjosti in v bodočnosti.

Čestitka ob 45-letnici Gradisa velja vsem sedanjim in nekdanjim gradisovcem, saj smo lahko ponosni na do sedaj prehojeno pot, v prihodnje pa bomo dokazali, da smo še vedno zdravo podjetje, sposobno premagati prenekatero, pa čeprav težko nalogo.

C. Pavlin

Za izboljšanje poslovanja

Uvajamo vrednostno analizo

Sprejemanje poslovnih odločitev v današnjem času ni več možno na enostaven način. Nastopil je čas uporabe različnih metod in tehnik za njihovo sprejemanje in za vodenje podjetij.

Znižanje poslovnih stroškov je prav gotovo poglavitna naloga pri vodenju vsakega podjetja in je povsod »tema dneva«, saj bodo podjetja, ki stroškov ne bodo zniževala, prej ali slej propadla. Danes je v svetu najbolj znana metoda za zniževanje stroškov poslovanja oziroma za zboljšanje funkcionalnosti proizvodov ali storitev metoda, ki se imenuje vrednostna analiza. Prišla je iz ZDA in se je razširila po celem svetu. Uspešno se uporablja že okoli 40 let.

Poleg njene glavne naloge, to je zniževanje stroškov, ima vrednostna analiza tudi nekatere »stranske učinke«, kot so navajanje zaposlenih na razmišljanje o vrednostih, koristih in funkci-

jah, pomaga motivirati zaposlene za uresničevanje ciljev podjetja, pomaga tudi pri delu krožkov za kakovost.

Razen tega, ta metoda pri zaposlenih razvija kreativno razmišljanje, usmerja pozornost na gospodarske podrobnosti, razvija nepristranskost, zanimanje zaposlenih za novosti in s tem v zvezi povečuje sposobnost za prilagajanje spremembam, razvija pa tudi kakovostno delo in varčevanje kot vrednoto.

Ker smo tudi v Gradisu sprejeli vrednostno analizo kot metodo vodenja podjetja, bomo o njej več napisali in je tako predstavili vsem gradisovcem v naslednji številki Gradisovega vestnika.

C. P.

Seja konference sindikatov podjetij Gradisa

Za učinkovito povezovanje

Sindikati podjetij v sestavu GIP Gradis se zavzemajo za sodelovanje sindikalnih organizacij na nivoju sestavljenega podjetja tudi v bodoče. Menijo, da bi tako sodelovanje lahko okrepilo moč sindikata in pripomoglo k večji učinkovitosti uresničevanja delavskih interesov.

Tako bi lahko najkrajše opisali razpravo in sprejete sklepe na seji konference sindikalnih organizacij, ki je potekala v četrtek, 20. septembra letos v Ljubljani na sedežu sestavljenega podjetja.

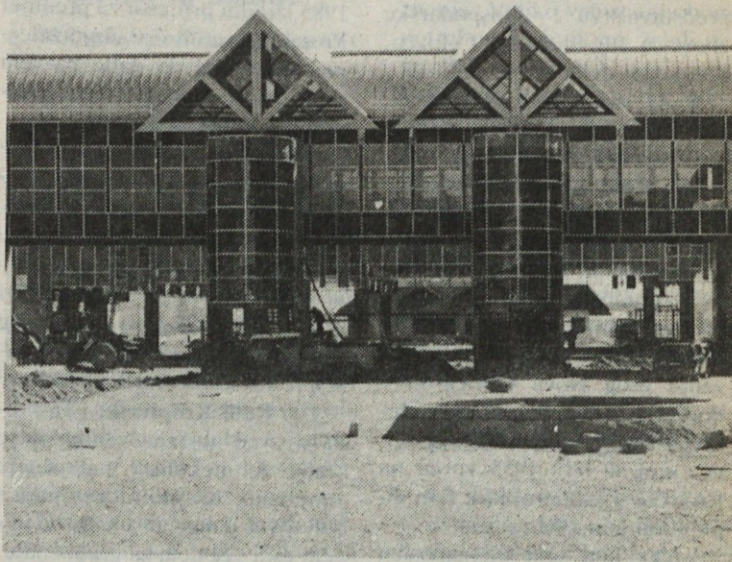
Seveda so obstajala različna mnenja o tem, kako in na katerih področjih naj bi to sodelovanje potekalo in v kakšni obliki bo institucionalizirano. O teh vprašanjih bodo odločali na naslednji seji, ki bo predvidoma 8.

oktobra.

Čeprav na seji niso sprejeli konkretnih dogovorov o načinih dela in organiziranosti, je bila koristna že s tem, da je bilo potrjeno, da si sindikalne organizacije v vseh podjetjih, ne glede na sedanjo organiziranost Gradisa želijo sodelovanja in učinkovitega povezovanja na nivoju sestavljenega podjetja.

Več o seji na 16. strani.

M. M.

Kompasova prostocarinska trgovina bo najlepši objekt na platoju.

Kljub kratkim rokom gre delo proti koncu

Karavanški plato - največje Gradisovo gradbišče

Med Hrušico in predorom pod Karavankami nastaja nov mednarodni mejni prehod, ki bo največji pri nas in po načinu opravljanja carinskih formalnosti tudi najsodobnejši. Gradnja številnih objektov je zaupana Gradisu.

Gradisovci v glavnem že zaključujejo dela na veliki večini objektov, ki so gradbeno več ali manj končani, pa tudi inštalacijska in obrtniška dela gredo proti koncu, ostala pa je še zunanja ureditev in oprema objektov.

Čas teče in seveda tudi preganja, saj mora biti večina objektov predanih še pred zimo, kljub temu, da bo začel mejni prehod funkcionirati istočasno s predorom, to je junija prihodnje leto.

Daljši prispevek o gradnji objektov na Karavanškem platoju objavljamo na 6. in 7. strani.

C. P.

Dr. Rudi Kropivnik, dipl. gr. inž., novi generalni direktor GIP GRADIS LJUBLJANA, d.o.o.

» Gradis mora imeti tehnološko prednost«

Vse vendarle kaže, da se reorganizacija Gradisa zaključuje. Gradisovi tozdi so se transformirali v podjetja s polno odgovornostjo, 18. julija pa je bilo registrirano tudi sestavljeno podjetje GIP Gradis d.o.o. Spremenjen je tudi način vodenja sestavljenega podjetja Gradis. Namesto dosedanjega kolegijskega poslovnega odbora (KPO), bo firmo vodil generalni direktor s svojimi pomočniki in svezovalci.

Novega generalnega direktorja GIP Gradis d.o.o. je imenoval Upravni odbor na seji 16. avgusta 1990 in sicer dr. Rudija Kropivnika, dipl. gr. inž. za mandatno dobo štirih let. Povabili smo ga na pogovor, kljub temu, da še ni nastopil z delom, predvidoma bo v mesecu ali dveh, v najslabšem primeru pa šele ob koncu leta, ko bodo zanj dobili ustrezno nadomestilo v predstavnstvu Gospodarske zbornice Jugoslavije v Celovcu, kjer sedaj dela.

• Za uvod smo ga vprašali, kakšna je bila njegova dosedanja življenjska in poklicna pot.

Dr. Rudi Kropivnik: »Rojen sem 15. aprila 1933 na Jesenicah. Po končani nižji gimnaziji na Jesenicah, sem končal leta 1951 gradbeni oddelak Železniškega tehnikuma v Pulju. Po službovanju v Sekciji za vzdrževanje prog Nova Gorica in v Podjetju za vzdrževanje prog Jesenice ter po odsluženju vojaščine, sem se leta 1955 vpisal na FAGG v Ljubljani, kjer sem diplomiral leta 1960.

Istega leta sem bil zaposlen kot načelnik gradbenega oddelka pri GS MDB na izgradnji avtomobilske ceste Niš - Vranje in Udovo - Gevgelija. Od leta 1961 do 1963 sem bil šef študijskega biroja v SZP Ljubljana, od leta 1963 do 1972 pa sem bil direktor Podjetja za obnovo prog Ljubljana.

Generalni direktor z bogatimi izkušnjami

Od leta 1972 do 1974 sem bil pomočnik zveznega sekretarja za promet odgovoren za ceste, cestni in železniški promet. Od leta 1974 do 1982 sem bil delegat v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, kjer sem bil vsa leta namestnik vodje slovenske delegacije in namestnik predsednika odbora za vprašan-

ja združevanja v gospodarstvu. Od leta 1982 do 1986 sem bil podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, trenutno pa sem predsednik Gospodarske zbornice Jugoslavije v Celovcu.

Ob delu sem leta 1975 končal magistriraj iz organizacijskih poslovnih ved, leta 1980 pa sem doktoriral iz ekonomije.

Na prometnem oddelku FAGG sem bil od leta 1976 do 1985 izredni profesor za predmet Projektiranje in izgradnja železnice, od leta 1985 dalje pa sem redni profesor za predmet Ekonomika prometa.

• Gradbeništvo je barometer oziroma indikator dogajanja v gospodarstvu. Ko se kriza prične, najprej se težave pokažejo v gradbeništvu, pri ponovni oživitvi gospodarstva pa najprej oživi gradbeništvo, ki nase veže okrog 30 odstotkov gospodarstva. Kakšen je vaš komentar k tej trditvi?

Dr. Rudi Kropivnik: »Ta zveza sigurno obstaja, vendar jo je treba le nekoliko natančneje opredeliti. Konjunktura prinaša s seboj več denarja za naložbe in s tem tudi več dela za gradbenike, velja pa seveda tudi obratno. Zastavlja pa se ob tem drugo, še pomembnejše vprašanje - ali se bo ob bodoči konjunkturi linearno povečalo tudi število naložb v gradbene objekte, kot je to bil primer vse dosedaj.

Prepričan sem, da temu ne bo tako. Pri posodobitvi gospodarstva bo šlo v prvi vrsti za vlaganja v nove in sodobnejše stroje, opremo in tehnologijo, manj pa bo vlaganja v zidove, kar bi gradbenikom dalo več dela. Delo nam bo ostalo slej ko prej na področju prometne infrastrukture, kjer bomo morali še veliko graditi in nadomestiti zamujeno iz preteklih let, na področju energetike in stanovanjske gradnje.

Prva dva segmenta bosta v veliki meri odvisna od tujih vlaganj

in priliva tujih sredstev, segment stanovanjske gradnje in njena ponovna oživetev pa bo odvisna od odločitev na področju stanovanjske politike, v prvi vrsti od prodaje družbenih stanovanj, s čimer bi dobili kar nekaj denarja za intenzivnejšo stanovanjsko gradnjo.

Bistvo pa moram poudariti še enkrat - tudi če bi v prihodnje prišlo do večje konjunkturo, ne moremo pričakovati takšnega obsega del, kot pred krizo ali v začetku 80-ih let. Nastal bo nov položaj, s katerim bo moral tudi Gradis računati.

• Gradis je bil v 45. letih obstoja dolga leta vodilno gradbeno podjetje v Sloveniji. Kakšna naj bi bila njegova vloga, mesto in pomen v novonastajajočih gospodarskih razmerah?

Dr. Rudi Kropivnik: »Jasno je, da je Gradis vpisan z velikimi črkami v zgodovino slovenskega in jugoslovanskega gradbeništva, jasno pa je tudi to, da nobena firma sama po sebi ne ostane vodilna, temveč se je treba za tako vodeče mesto truditi in boriti v konkurenci z drugimi.

Za vodeče mesto se je treba boriti

Verjetno ne bi našli v Gradisu nobenega zaposlenega, ki si ne želi, da Gradis tudi v bodoče ostane vodilna gradbena firma v Sloveniji, in prav tukaj smo pri bistvu problema - želja, da Gradis ostane vodilen, ne bo zadostovala, temveč bo treba za to tudi nekaj narediti. To pomeni, da si bomo morali vsi v Gradisu prizadevati in s svojim delom in rezultati dela doseči, da nas bodo tudi naši investitorji priznali za vodilno firmo.

• Kakšna bo temeljna strategija Gradisa v bodoče?

Dr. Rudi Kropivnik: »Tudi v prihodnje bo treba težiti k temu, da bo Gradis imel na vodilnih področjih tehnološko prednost. To je predvsem globoko fundiranje, gradnja premostitvenih objektov, energetika in podobno. Razen tega pa bi se morali v Gradisu zelo potruditi, da bi znižali stroške poslovanja, saj je poleg tehnološkega vidika

gradnje pomembno tudi to, da poslujemo s primernimi, to je ne s previsokimi stroški, da ustvarimo dober finančni rezultat, da zagotovimo primerno visoke osebnih dohodke in da ostane dovolj denarja za naš razvoj.

Pa še na nekaj ne bi smeli pozabiti. Glede na to, da bomo tudi potem, ko bodo nastopili bolj širši časi, kot so sedaj, delali v hudi konkurenci, bomo morali ustvariti takšno organizacijo, da bomo hitro reagirali na spremembe in zahteve trga, kar pomeni, da bo naša organiziranost morala biti bolj fleksibilna.

Zmogljivosti prilagoditi razmeram

Treba bo razmišljati tudi o novih dejavnostih, ki naj bi jih razvili v Gradisu, saj bo treba gradbene zmogljivosti prilagoditi novim razmeram in novim potrebam. Večje število različnih dejavnosti bo zmanjšalo občutljivost Gradisa na tržne spremembe, kar pomeni, če bo eni dejavnosti šlo slabo, bo drugi(m) šlo dobro in to bo potem za ves Gradis tudi dobro. Delno prelivanje sredstev iz dejavnosti v dejavnost bo nujno potrebno, glede na trenutne razmere na trgu, seveda pod pogojem, da bomo našli sistem, ki bo vplival združevalno, ne pa razdruževalno. To pomeni, da bodo tisti, ki jim danes gre dobro, pomagali tistim, ki jim gre slabo in obratno, oziroma bomo vlagali sredstva na področja največje donosnosti.

Sicer pa je za nas sedaj naloga številka ena, da povečamo donosnost vseh sredstev oziroma da znižamo stroške na enoto izdelka. Po prioriteti je ta naloga celo pred iskanjem dela. To pomeni, da bomo morali delo opraviti z optimalnimi stroški in stroške vedno prilagajati količini dela oziroma možnemu zaslužku. Gledati bo treba na vsak del nar in sicer na vsakem stroškovnem mestu. V času, ko na trgu ni dovolj dela, mora vsako podjetje popolnoma obvladovati stroške in prav vprašanje stroškov je eno izmed poglavitnih nar log vsakega podjetja.

Zgodnjo trditev potrjuje tudi raziskava, ki so jo opravili v EGS. V pripravah na skupen trg po 1992. letu vidijo gradbena podjetja možnost svojega obstoja v racionalizaciji poslovanja in zniževanju stroškov (48 odstotkov), v boljšem marketingu (21 odstotkov), v novih tehnologijah in inovacijah (15 odstotkov), v drugačnih postopkih (14 odstotkov) in v povečanem izvajanju investicijskih del v tujini (samo 2 odstotka).«

● *Gradis se je kar nekaj časa reorganiziral in za to porabil kar nekaj energije. Kako gledate na odcepitev LIO in na možnost notranjih združevanj (združili naj bi se GP Ljubljana, GP Gradis Koper in IPGI (nekdanji OGP) – Industrijsko podjetje gradbenih izdelkov Ljubljana) ter kako ocenjujete položaj in mesto industrijskih Gradisovih podjetij, predvsem Strojegradnje, Strojno prometne operativne, obeh projektivnih birojev in inženiringa?*

Dr. Rudi Kropivnik: »Odnosi, ki veljajo v sistemu Gradis, so pod vplivom, drugače tudi ne more biti, neke prakse, ki se je v Jugoslaviji izoblikovala, temelji pa na kratkoročnih poslovnih odločitvah, do katerih prihaja zaradi nezaupanja drugega drugemu. Pri sprejemanju poslovnih odločitev prevladuje logika – zanima me kaj bo z menoj danes, malo me pa briga, kaj bo jutri oziroma pojutrišnjem.

Po tej logiki se je odločal tudi LIO, in gledano kratkoročno, se je verjetno odločil pravilno, ker je to zanj ta trenutek ugodnejše, z dolgoročnega stališča pa je bila takšna odločitev bržkone preuranjena.

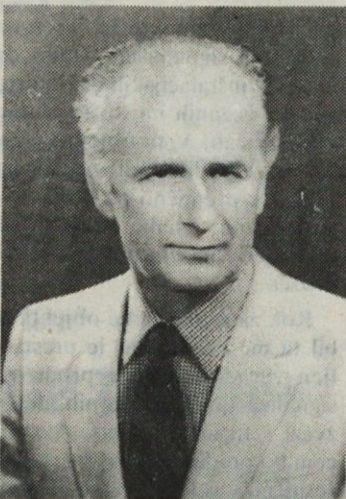
Ne nove integracije – nova podjetja

Kar se tiče možnosti združevanja GP Ljubljana, GP Koper in IPGI Ljubljana, bi dejal, da z združitvijo ne bi rešili problemov, ki obstajajo v GP Koper in IGP Ljubljana. Jasno bi nam moralo biti, da bi moral tisti, ki se želi nekomu priključiti, najprej pri sebi rešiti problem racionalnega poslovanja, ta problem ni rešljiv z združevanjem, in rešiti vprašanje znižanja stroškov poslovanja. Vsako delo, ki ne nosi dobička podjetju, je treba racionalizirati ali pustiti, ohraniti pa tisto, kar je donosno. Edino

takšno ravnanje bo dalo novo kvaliteto, v nasprotnem se bodo z združevanjem težave prenesle tudi na tisti del, ki je doslej dobro posloval.

Če je Gradis sestavljeno podjetje, potem ne vidim nobene potrebe v novih integracijah, temveč potrebo, če se bomo želeli tržno obnašati, da bomo ustanovili še kakšno novo podjetje (mešano družbo, delniško družbo in podobno) v dobro Gradisa. Da bi postali bolj fleksibilni in mobilni, ter da bi lažje obvladovali trg, bo potrebno, da se bo kakšna dejavnost še osamosvojila, seveda znotraj Gradisa.

V tem smislu pa vendarle za enkrat še ne kaže obravnavati

željo Strojegradnje Maribor Poslovna enota Ljubljana po samostojnosti. Komaj so prestali stečaj in zaenkrat ni dovolj tehničnih argumentov za osamosvojitve. Znotraj Strojegradnje pa bo treba vendarle postaviti takšno organizacijo, da bo imel ljubljanski del primerno stopnjo samostojnosti pri poslovnem odločanju. Poslovni enoti bo treba omogočiti, če bo dobro delala, da bo nekaj več od tega tudi imela, ne pa da bo morala vse »bratsko« deliti. Enota bo morala dobiti večjo ekonomsko in organizacijsko samostojnost, ne pa popolno. Enako seveda velja za mariborski del Strojegradnje.

● *Kakšno funkcijo naj bi v prihodnje opravljala nekdanja DSSS, sedaj Sestavljeno podjetje GIP Gradis d.o.o.?*

Dr. Rudi Kropivnik: »V prejšnji organiziranosti je bila DSSS uprava podjetja Gradis, v novi organiziranosti pa je sestavljeno podjetje servisna služba družbenikov, ki naj opravlja predvsem tiste naloge, ki bodo

družbenikom zagotavljale prednost, ki jih daje veliko podjetje. To pomeni, da bo sestavljeno podjetje opravljalo za družbenike tiste naloge, ki jih lahko opravi cenejše in kvalitetnejše, kot če bi jih vsako podjetje opravljalo zase.

Seveda bodo morali zaposleni v sestavljenem podjetju uživati glas kompetentnih strokovnih ljudi in uživati tudi zaupanje družbenikov, da jim bodo le-ti opravljeno delo tudi plačali. To pomeni, da bo glavna funkcija vseh zaposlenih v sestavljenem podjetju, delati v dveh smereh: da bomo potrebni našim družbenikom, podjetjem Gradisa in da brez nas ne bodo mogli, in da bomo potrebni našim investitorjem, za katere delajo naša podjetja.«

V tujino prodajati pamet in znanje

● *Kakšno politiko bo Gradis v bodoče vodil na področju investicijskih v tujini?*

Dr. Rudi Kropivnik: »Če bomo hoteli dobro zaposliti naše zmogljivosti, bomo morali težiti k izvajanju investicijskih del v tujini, vendar z drugačnim pristopom kot doslej. To pomeni, da v tujino ne bomo šli z vsemi delavci in zmogljivostmi, temveč le z delavci, ki so usposobljeni za najzahtevnejša dela in s prav takšno opremo, manj zahtevna dela pa bomo oddajali lokalnim firmam. V tujini bo treba prodajati pamet in znanje.

Drugi razlog, zakaj mora Gradis stalno delati tudi v tujini tiči v tem, da so tržni pristopi v tujini neprimerno trši kot v domovini in se je treba na ta način stalno dokazovati in preizkušati svojo sposobnost ter izkušnje prenašati v domovino. Res je tudi to, da tisti, ki dela samo doma, ne more imeti tako dobrih referenc, kot tisti, ki dela tudi v tujini.

● *Kaj pripravljate na področju racionalnejšega poslovanja, zniževanja stroškov, kaj na področju motivacij za boljše delo, na inovativnem področju in podobno?*

Dr. Rudi Kropivnik: »Znižanje stroškov je v Gradisu naloga prve prioritete. Lotili se jih bomo z več strani. Stroške moramo zmanjšati že danes, ne čakati na jutri. Vpeljali bomo metodo vrednostne analize, ki trajno eliminiira odvečne stroške, sprožili

pa bomo tudi akcijo zbiranja koristnih predlogov za zniževanje stroškov. Mobilizirali bomo vse, ki so pripravljeni razmišljati v tej smeri, tisti, ki pa bodo s koristnimi predlogi prispevali k zniževanju stroškov, bodo prejeli ustrezne premije.

Varčevanje kot vrednota

Ta akcija ima tudi za cilj, da v Gradisu začnemo uveljavljati varčevanje kot vrednoto. Želimo, da vsak delavec Gradisa začne razmišljati, koliko njegovo delo stane in ali je možno to delo opraviti tudi ceneje, to je z manj stroški.

Veliko pozornost bomo namenili tudi dodatnemu izobraževanju. V bodoče bo veljalo pravilo, da bodo napredovali samo tisti, ki se bodo dodatno izobraževali in si pridobivali nova znanja. Veliko več znanja bomo potrebovali, če bomo želeli iti v korak z razviritimi.

V naši družbi se bo veliko stvari v nekaj letih spremenilo in mi v Gradisu moramo biti na te spremembe pripravljeni in jim bom morali slediti, to pa nam bo uspelo samo z veliko znanja in učenja. Svet se hitro spreminja. Že čez deset let, ob koncu tisočletja, bo svet drugačen kot je sedaj in mi tema trendu moramo slediti.

Čestitka ob jubileju

● *V kratkem bo Gradis starejši še za eno leto. 4. oktobra se bomo spomnili 45-letnice Gradisove ustanovitve. Kaj lahko sporočite Gradisovim delavcem?*

Dr. Rudi Kropivnik: »45-letnica Gradisa je poleg jubileja tudi čas, ko se moramo boriti z velikimi gospodarskimi težavami. Zato je treba, ob tem, ko čestitam vsem gradisovcem, zlasti tistim, ki so veliko prispevali k dobremu imenu in rasti Gradisa, povabiti vse, da se v bodoče še bolj angažirajo, da bo Gradis s čim manj poškodb premostil to težko in krizno obdobje v našem gospodarstvu. Zato naj bi bili rezultati, ki jih je Gradis dosegel v preteklosti, velika spodbuda za delo in angažiranje vseh v sedanjosti in v bodočnosti.

Še enkrat, čestitam vsem gradisovcem ob 45-letnici našega podjetja, ob 45-letnici Gradisa.

Cveto Pavlin

Dela na Karavanškem platoju, trenutno največjem Gradisovem gradbišču, dobro napredujejo

Gradis gradi in odpira nova vrata v svet

Toliko objektov na enem mestu, ki so več ali manj istočasno v gradnji, nismo že lep čas našli na kakšnem Gradisovem gradbišču. Gre za gradbišče na Karavanškem platoju, kjer so pred vhodom v predor, zrasli objekti kot gobe po dežju. Gre za več kot kilometer dolgo gradbišče od Hrušice do mostu čez Savo, ki ga je pred desetimi leti prav tako zgradil Gradis, in ki bo voznike popeljal skozi mogočni portal v Karavanški predor in naprej v Avstrijo.

Prijazni vodja sektorja **Marko Markelj**, dipl. gr. inž. je za bralce Gradisovega vestnika podrobno predstavil projekt na Karavanškem platoju, ki je resnično velikanski kompleks z več kot desetimi velikimi objekti, ki morajo biti večinoma gotovi oktobra oziroma novembra, kljub temu, da bo uradna otvoritev predora, in s tem tudi teh objektov, šele junija prihodnje leto.

Objekte je začel predstavljati po vrsti od Hrušice proti predoru. Prvi objekt je **tehnica**, ki je gradbeno skoraj v celoti končana. Dobavitelji opreme in monterji pa bodo v kratkem vgradili dve tehnici; večja bo za tovorna vozila s priklopniki, manjša pa za manjša vozila.

Sledi **Kompasov gostinski objekt**, v katerem bo nekaj pisarn imela tudi naša špedicija. Gradbenih del je na tem objektu še nekaj malega, v objektu pa delajo v glavnem inštalaterji. Rok za njegovo dokončanje je predstavljen na februar 1991, predvsem zaradi zahtevane kvalitete za vsa opravljena dela in tudi zato, ker objekt v tem času ne bo obratoval in si investitor želi, da bo vse narejeno kot je treba.

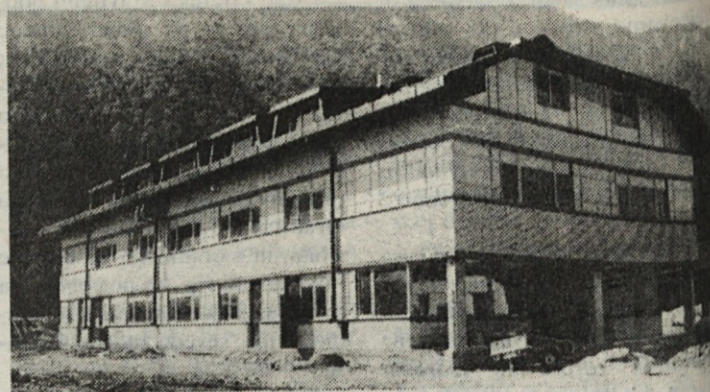
Sledi **jugoslovanski mejno-kontrolni objekt**, ki je zelo podoben avstrijskemu. Dimenzije so 90 x 75 metrov. Pod pritličjem ima eno samo kletno etažo. Gradbeno je že končan, obrtniško in inštalacijsko pa 80-odstotno. Rok za dokončanje del je bil konec septembra, vendar so še vedno nerešena vprašanja okrog inštalacij za prometno signalizacijo, nekaj pa je tudi dodatnih del z opremo.

Manjši objekt so **nadstreški za jugoslovanska službena vozila**. Le-ti so skoraj že v celoti zgrajeni in vse je pripravljeno za nemoten potek zunanje ureditve in polaganje asfalta. Na celotnem platoju bo asfalterna dela opravil SCT, ki je z delom začel 24. septembra.

Med obema mejnima objektoma stoji **Kompasova duty free trgovina**, ki bo po mnenju nekaterih, najlepši objekt na Karavanškem platoju. Gradbena dela na njem so končana, obrtniška pa so tudi v zaključni fazi. Tudi fasada je praktično gotova. Položiti bo treba samo še keramično fasadno oblogo, to pa bodo naredili po končanem asfaltiranju.

Avstrijski mejno-kontrolni objekt, kot je že bilo povedano, je zelo podoben jugoslovanskemu, le da ima pod zemljo eno kletno etažo več. Gradbeno je objekt dokončan, obrtniško-inštalacijsko pa je 80 odstotkov del že opravljenih. S tem objektom smo vezani na mednarodno pogodbo, saj gradijo Avstrijci v Področju jugoslovanski mejno-kontrolni objekt, tako da morata biti oba objekta zgrajena enako kvaliteto, kar pa seveda pomeni, da se moramo mi bolj potruditi, da bomo zadostili avstrijskim zahtevam.

Ravno zaradi tega uporabljamo pri gradnji najboljše jugoslovanske materiale, precej pa je tudi uvoženih, v primeru, ko naši ne dosegajo ustrezne kvalitete. Tudi na avstrijskem mejno-

Obratovodstvo je v sestavi vzdrževalne baze.

kontrolnem objektu še ni rešena prometna signalizacija, tako da je ta del inštalacijskih del in drugih del vezanih na to, še vedno nedokončan. V ta objekt moramo mi vgraditi tudi vso fiksno opremo, premično pa bodo Avstrijci sami. Enako bodo storili Avstrijci v našem objektu v Področju.

Rok za dokončanje objekta je bil ta mesec, vendar je prestavljen zaradi nerešene prometne signalizacije in dodatnih del v zvezi s fiksno opremo. Avstrijecem bo predan šele takrat, ko bo resnično v celoti zgrajen. Takrat jim bomo predali ključ in naši delavci ne bodo imeli več dostopa v ta objekt.

Tako kot v sklopu naših objektov, se tudi med avstrijskimi objekti nahajajo **nadstreški za avstrijska službena vozila**, ki so že zgrajeni in vse je pripravljeno za asfaltiranje okolice.

Pred cestninsko postajo stoji eden najmanjših objektov na platoju. Gre za **kabino za usmerjanje prometa** pred cestninsko postajo, ki je tudi že zgrajena.

Več dela je na **cestninski postaji**, saj je bila pogodba za njeno gradnjo podpisana šele v drugi polovici maja. Gre za manjšo stavbo in osem kabin, kjer bodo morali vozniki poravnati predorino. Betonska konstrukcija je že pripravljena, v kratkem pa bodo začeli z montažo nadstreška, ki je sestavljen iz lesenih lepljenih nosilcev. To je glede roka najbolj kritičen objekt na celotnem platoju, predvsem zaradi zunanje ureditve. Nahaja se na trasi avtoceste in se kaj lahko zgodi, da bo zima prehitela asfalterje.

Zadnji objekt, ki smo ga pričeli graditi je **kontrolna hala**. Temelje in klet so naredili delavci GP Jesenice, naprej pa bo ha-

Avstrijski mejno-kontrolni objekt, kjer bodo vozniki opravili vse vstopne avstrijske formalnosti. Naš vstopni kompleks pa bo v Avstriji.

lo gradilo GP Ljubljana, obrtniško-inštalacijska dela pa bodo izvajali Jeseničani sami. Kontrolno halo gradijo za Avstrije, služila pa bo za pregled vozil.

Dela za ta objekt je investitor prepoznal razpisal in oddal v gradnjo, zato zunanjo ureditev ne bo možno delati istočasno z ureditvijo okrog ostalih objektov, tako da se bo moral prvotno postavljen plan nekoliko spremeniti.

Na koncu tega niza objektov, pravzaprav že čisto blizu predora, pa stoji **vzdrževalna baza**, ki se sestoji iz več medseboj ločenih objektov, kot to: obratovodstvo vzdrževalne baze, velike in male garaže, skladišče posipa, skladišče goriv in maziv, črpalka za gorivo in nakladalno-razkladalna rampa. Objekti so gradbeno dokončani 95-odstotno, okoli pa urejajo za asfaltiranje.

Kot nam je na koncu povedal Marko Markelj, smo v Gradisu naredili vse, da pri gradnji Karavanškega platoja ne bo prišlo

Jugoslovanski mejno-kontrolni kompleks je, tako kot avstrijski, dolg 90 in širok 75 metrov.

do zamud, ter da bodo objekti zgrajeni kvalitetno in v dogovorjenih rokih.

Gradbenikom so obljubili, da bodo do 15. oktobra na plato speljali toplotno energijo, da bi objekte še pred zimo priključili na toplotno omrežje in jih za potrebe gradbenikov tudi ogrevali.

C. P.

Letos dobra angažiranost, kako bo pa v prihodnjem letu?

Polno dela za GP Jesenice

Eno redkih Gradisovih podjetij, ki je z delom dobro zasledeno, je Gradbeno podjetje Jesenice. Po besedah direktorja podjetja Franca Pogačarja, so trenutno polno angažirani, vendar bodo večino del končali konec leta, za naprej pa ne vidijo kakšnih večjih objektov.

Njihovo največje gradbišče, pa tudi največje Gradisovo gradbišče, je na Karavanškem platoju, kjer gradijo kompleks avstrijskih in jugoslovanskih mejno kontrolnih objektov in vseh ostalih spremljajočih objektov.

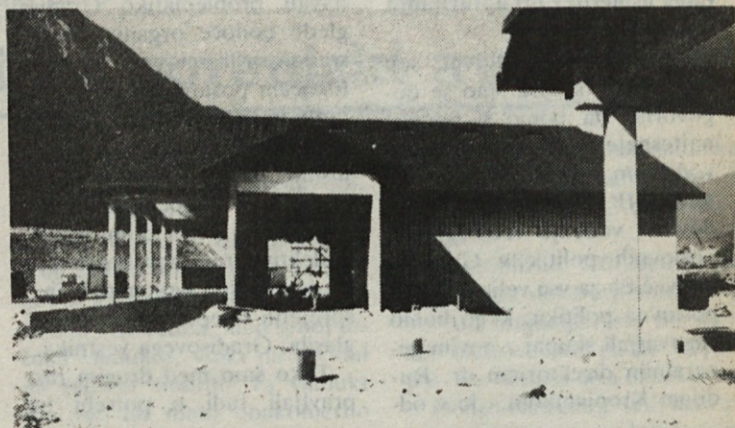
Do Božiča morajo zgraditi manjši prizidek k hotelu Lek v Kranjski gori in adaptirati notranjost obstoječega hotela. Tudi adaptacija samskega doma za Savo Kranj mora biti končana do konca leta. Še krajši rok je za viadukt 4-4 na avtocesti Hrušica-Vrba, ta mora biti gotov do 29. novembra. Most Fortuna na cesti Jesenice-Bled pa mora biti gotov do zime.

Manjša skupina delavcev je v Trenti, kjer v okviru druge faze urejajo notranjost muzeja Triglavskega narodnega parka, do konca leta pa bodo končali z delom v Rožaju, v Črni gori.

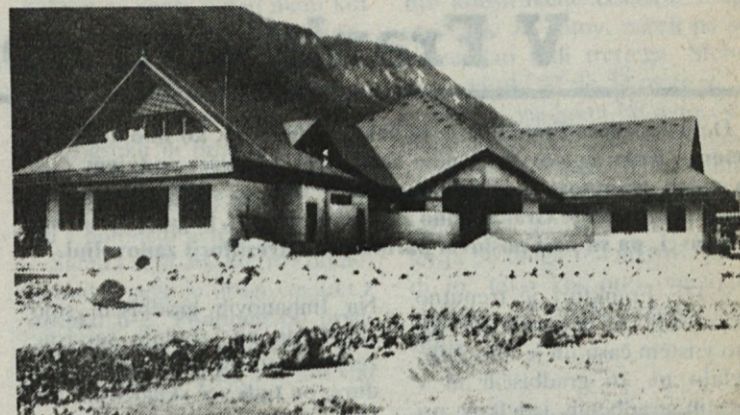
Za naprej pa nimajo nekih večjih objektov, razen v Simonovem zalivu, kjer bodo delali skupaj z GP Ljubljana. Več objektov je v fazi ponujanja, kot so spremljajoči objekti na avtocesti Hrušica-Vrba, nekaj objektov v Savi Kranj in v bohinjskem kotu, vendar je vprašanje, kaj od tega bodo, v hudi konkurenci drugih gradbenih podjetij, uspeli dobiti v izvajanje.

Prav pomanjkanje dela za prihodnje leto jih je primoralo, da so začeli pripravljati programe za presežke delovne sile, saj tako velik kolektiv, trenutno jih doma dela 460, ne bo mogel preživeti ob zmanjšanem obsegu dela, ki ga pričakujejo v prihodnjem letu.

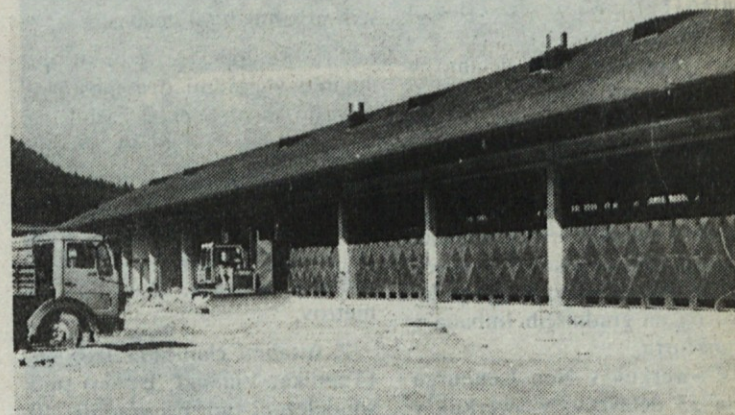
C. P.

Skladišče posipa ter goriv in maziv. Okolica je pripravljena za asfaltiranje. Ta dela bo opravil SCT.

Kompasov gostinski objekt čaka samo še na zunanjo ureditev.

Niz velikih garaž meri v dolžino 105 in v širino 20 metrov.

Stane Fidler, predsednik upravnega odbora GIP Gradis, d.o.o.

Tržno gospodarstvo – bodoči cilj Gradisa

Skladno s pogodbo o ustanovitvi sestavljenega podjetja GIP GRADIS Ljubljana, d.o.o. je že 3. julija letos začel delati upravni odbor družbe, ki je bil imenovan na seji skupščine sestavljene ga podjetja Gradis. Na konstitutivni seji so za predsednika upravnega odbora izvolili Staneta Fidlerja, sicer direktorja Strojno prometne operative Ljubljana.

Upravni odbor ima sedem članov, in sicer direktorjev največjih Gradisovih podjetij.

Povprašali smo predsednika upravnega odbora Staneta Fidlerja, kakšna bo njihova generalna usmeritev pri upravljanju družbe?

»Že na konstitutivni seji upravnega odbora smo se dogovorili, da bomo v bodoče najtesneje sodelovali z novim vodstvom sestavljenega podjetja GIP Gradis in ne bomo dovolili vodenja več različnih poslovnih politik v Gradisu, temveč bo za vse veljala le ena poslovna politika, ki jo bomo zagovarjali skupaj z novim generalnim direktorjem dr. Rudijem Kropivnikom.« je v od-

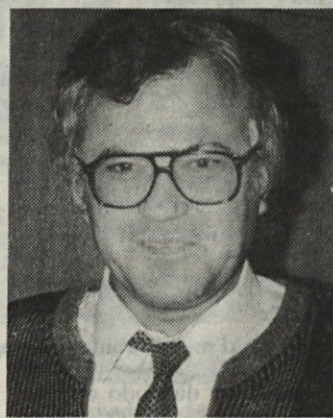
govoru dejal Stane Fidler.

O čem ste razpravljali na prvih sejah?

»Upravni odbor je imel doslej tri seje, konstitutivno in dve redni seji. Na njih smo obravnavali problematiko Gradisa glede bodoče organiziranosti, spregovorili smo nekaj več o tekočem poslovanju in o izvajanju investicijskih del v tujini.

Zapisnike prvih treh sej še nismo posiljali direktorjem podjetij, v bodoče pa jih bomo, skupaj s sprejetimi sklepi. Kolektiv Gradisa pa bomo redno obveščali o svojem delu in o sprejetih sklepih preko našega glasila, Gradisovega vestnika.

Tako smo med drugim razpravljali tudi o potrebi po

zmanjševanju števila zaposlenih. V Gradisu se zavedamo, da je zaradi pomanjkanja investicij doma, zaradi prestrukturiranja gospodarstva, zaradi prehoda planskega na tržni način gospodarjenja in ne nazadnje tudi zaradi pomanjkanja investicij na tujem, prišlo do situacije, v kateri ugotavljamo, ne samo mi, temveč tudi druga podjetja, da imamo preveč za-

poslenih delavcev, tako v režiji, kot tudi v proizvodnji.

Nekatera podjetja so že sprejela določene ukrepe, kako zniževati stroške, da bi uspeli poslovno leto 1990 zaključiti čim ugodnejše.

Skladno s seminarjem, ki smo ga imeli vodilni delavci Gradisa v Topolšici od 23. do 25. avgusta in s ciljem, kako čim bolje gospodariti, smo direktorji Gradisovih podjetij, kot tudi člani upravnega odbora, dolžni spremljati poslovanje v funkciji zniževanja stroškov in doseči končni cilj z vpeljavno vrednostne analize, s katero naj bi dosegli optimalne rezultate poslovanja.

Zavedati se moramo, da bomo prisiljeni zmanjševati število zaposlenih in jih prilagoditi obsegu del, če želimo, oziroma ker moramo postati veliko bolj produktivni in postaviti podjetje Gradis zopet na stabilne temelje. C. P.

Gradis povečuje število delavcev v ZR Nemčiji

V Frankfurtu dobre perspektive

Delovna enota Frankfurt je že nekaj zadnjih let, ko smo končali z delom v Iraku in Kuvajtu, edino Gradisovo gradbišče na tujem. Gre za stalno prisotnost na zahodnonemškem trgu, ki sedaj traja že polnih 26 let in kjer je Gradis trdno zasidran, z delom, ki ga opravijo naši delavci, pa so naši poslovni partnerji in investitorji zadovoljni.

V DE Frankfurt je trenutno zaposlenih 252 delavcev (lansko leto v istem času jih je bilo 210). Delajo na 16 gradbiščih in v obratih gradbenih izdelkov pri firmi Philipp Holzmann AG in IMBAU – Industrielles Bauen GmbH.

»V zadnjem času delamo v večji meri pri Imbau.« je povedal direktor Delovne enote Frankfurt g. Andrej Lapajne. »Polovica od teh, ki delajo pri Imbau, je zaposlena v tako imenovanih »werkih«, to je v industrijskih obratih gradbenih izdelkov in polizdelkov, druga polovica pa na gradbiščih Imbaua v Frankfurtu.

V »werku« v Neu Isenburg delajo 53 delavcev, v »werku« v Unterfahlheimu pa 33 delavcev,

Na Imbauovih gradbiščih smo zaposleni na gradnji servisne zgradbe letališča Frankfurt, gradimo pa tudi več skladiščnih hal (Hochhe in Altenstadt, Unielektra). Skupaj imamo na gradbiščih pri Imbau 90 delavcev.

Pri Philipp Holzmannu pa imamo v gradnji dva mostova. Prvi je most Seckbach dolžine 265 metrov. Gradimo ga na vzhodni frankfurtski obvoznici. Drugi most je Talavera pri Würzburgu. Gre za viseči most na jeklenih vešalkah, ki se pne preko pristanišča. Dolg bo 255 metrov.

Z ostalimi članicami INGRE (Tehnika, Viadukt, Beton) smo soudeleženi tudi pri gradnji 210 metrov visoke bančne zgradbe

BFG v Frankfurtu in pri gradnji nove letališke zgradbe na frankfurtskem letališču. Mi smo prevzeli gradnjo stopniščnih in dvigalnih jaškov visokih 48 metrov.

Za Gradis je velikega pomena tudi dejstvo, da imamo v Konstruktivnem biroju Philipp Holzmanna zaposlenih stalno nekaj naših projektantov, predvsem iz Biroja za projektiranje Maribor. Trenutno ta skupina šteje deset projektantov.

Direktorja Delovne enote Gradisa v Frankfurtu g. Andreja Lapajne smo vprašali, kakšne so perspektive in možnosti Gradisa v prihodnjem letu. Dejal je, da so perspektive zaradi ugodne konjunkturo, ki seveda velja tudi z gradbeništvom, dobre, ni pa rečeno, da v prihodnje ne bomo delali še s kakšnim drugim partnerjem, kot samo z že prej omenjenima dvema.

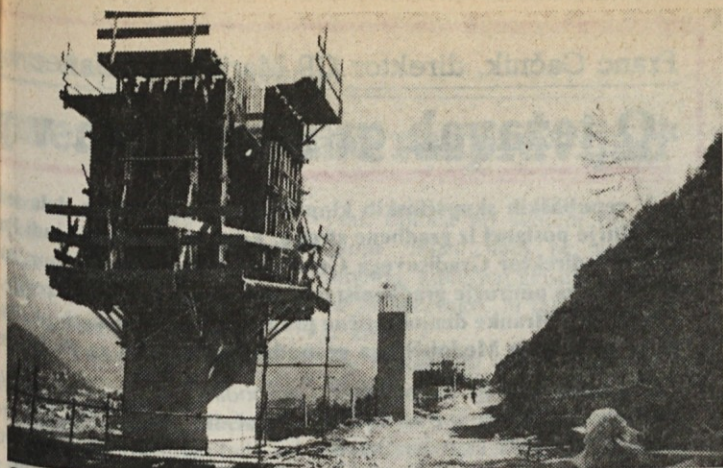
Pri Imbau računajo na kontinuirano zaposlenost od 90 do 100 delavcev na gradbiščih in na

90 zaposlenih v »werkih« v Neu Isenburgu in Unterfahlheimu. Pri Philipp Holzmannu pa je položaj nekoliko bolj problematičen, ker se vedno bolj pojavlja huda konkurenca delavcev iz vzhodno-evropskih dežel (Poljaki, Čehi, Romuni), ki konkurirajo z izredno nizkimi cenami.

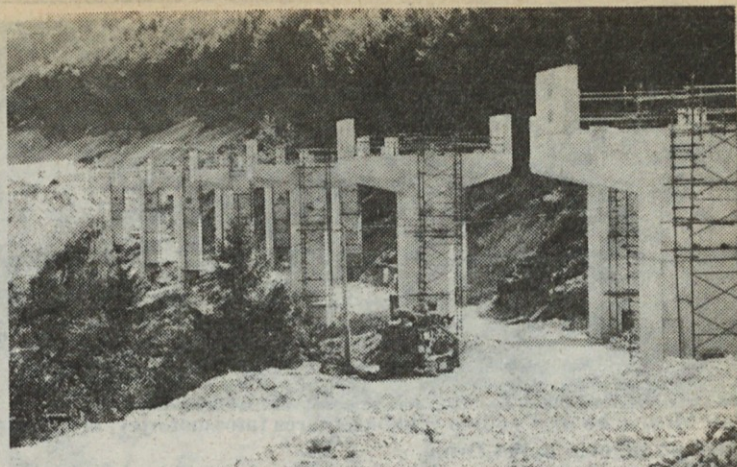
V enako težkem položaju so tudi druge članice INGRE, tako da pri Philipp Holzmannu delo pridobimo samo, če so objekti skrajno zahtevni, tako da je za njihovo izvedbo potrebna velika tehnična strokovnost, ki pa jo naši delavci v Frankfurtu imajo.

Kljub prej omenjenim težavam predvidevamo, da bomo prihodnje leto imeli v Delovni enoti Frankfurt stalno zaposlenih od 240 do 260 delavcev, je na koncu kar optimistično zaključil najin pogovor direktor Gradisove Delovne enote v Frankfurtu g. Andrej Lapajne.

C. P.

Stebri za viadukt 6-4 bodo nekaj nižji, sam viadukt pa bo dolg 520 m.

Viadukt 6-1 je že pripravljen za montažo nosilcev.

Pod Mežaklo in v Mostah pri Žirovnici delamo s polno paro

Gradisovi veliki objekti na gorenjski avtocesti

Med avtocestami, ki so trenutno v Sloveniji v gradnji, ima odsek gorenjske avtoceste od Hrušice do Vrbe vso prednost. Tudi tokrat se kot graditelji pojavljajo že znani izvajalci večine slovenskih avtocest, to so Gradis, Primorje in SCT. Slednja dva gradita traso in nekaj objektov, Gradis pa večino viaduktov in še galerijo v Mostah.

Ta, nekaj več kot 13 kilometrov dolg odsek gorenjske avtoceste, je zaradi konfiguracije terena gradbeno izredno težaven in zahteven, že sedaj pa je jasno, da otvoritev ne bo hkratna s predorom pod Karavankami, ki bo odprt junija prihodnje leto, temveč bo zaradi prepoznega začetka avtocesta zgrajena do konca leta 1991.

Pri tem projektu sodeluje več Gradisovih podjetij. Objekti so bili sprojektirani v Biroju za projektiranje Maribor, gradbena dela izvajajo GP Nizke gradnje Maribor, GP Ljubljana in GP Jesenice, s stroji pa je seveda prisotna tudi Strojno prometna operativa Ljubljana.

Rokovno bo najprej zgrajen viadukt 4-4, ki ga čez železnico gradijo Jeseničani. Gotov mora biti do 29. novembra, kar bo za izvajalce težka in zahtevna naloga.

Pod Mežaklo imajo svojo bazo delavci GP Ljubljana, ki na najzahtevnejšem delu trase, ki je stisnjena med pobočjem Mežakle in naseljem Podmežaklja, gradijo tri viadukte, saj bo avtocesta mimo Jesenic pretežno speljana po viaduktih in le v krajših presledkih med njimi bo šla po tleh.

Pod vsakim stebrom ali podporo za viadukt je bilo treba narediti vodnjak za temelj, ki bo potem še dodatno sidran v breži-

no, ki ima ponekod 22 in več stopinj naklona. Sidra bodo dolga do 20 metrov.

Prvi viadukt z oznako 6-1 bo dolg 240 metrov, zgrajen pa mora biti aprila prihodnje leto. Gre za dva vzporedna, med seboj ločena viadukta, vsaki pa bo stal na sedmih stebrih. Ta viadukt gre več ali manj enakomerno nad tlemi v višini 17 metrov. Razdalja med stebri znaša 30 metrov, skupna širina obeh viaduktov pa znaša nekaj manj kot 20 metrov. Prvi viadukt je že pripravljen za montažo nosilcev, ta del posla pa bo opravilo GP Nizke gradnje iz Maribora. Ker na tem odseku ni prostora pa tudi možnosti za postavitve žerjava, bodo vso montažo nosilcev opravili s pomočjo avtodvigal.

Samo kakih 300 metrov oddaljen od prvega je drugi viadukt z oznako 6-2. Podoben bo prvega in bo tudi enake dolžine, le s to razliko, da ne bo v celoti stal

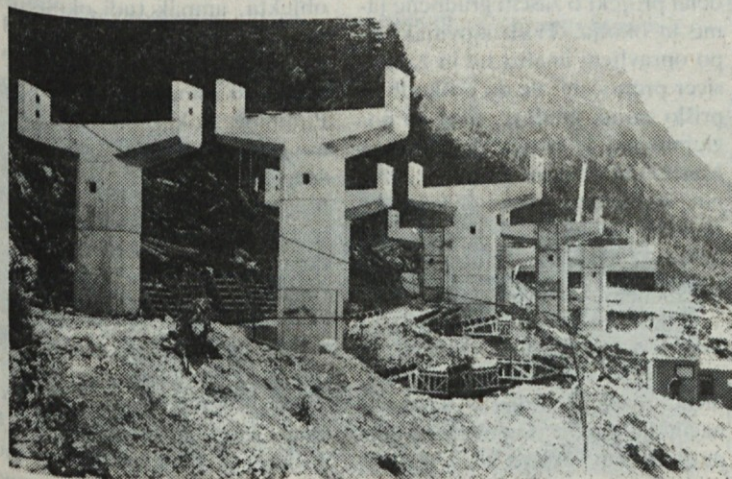
na stebrih, temveč tudi na nekaj opornikih. Osem stebrov zanj je že narejenih, ostali pa bodo v kratkem.

Še približno 120 metrov naprej pa bo stal tretji viadukt, ki bo tudi najdaljši, saj bo meril 520 metrov, imel pa bo 14 podpor. Ta viadukt nosi oznako 6-4.

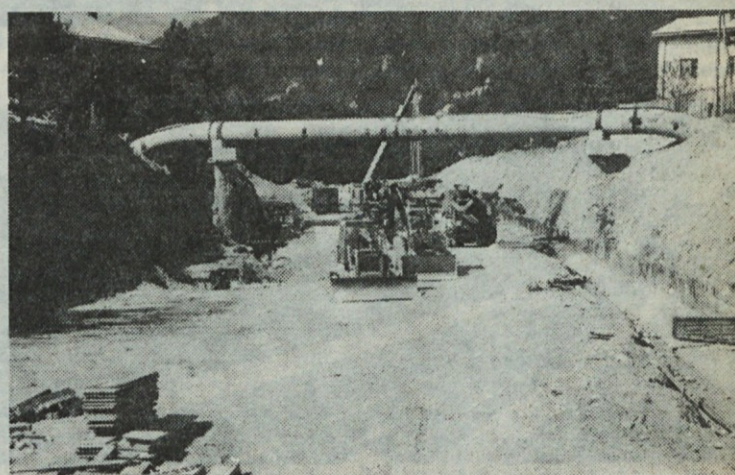
Dobro napreduje tudi delo pri gradnji 452 metrov dolgega viadukta v Mostah. Na osrednjem stebri so začeli betonirati zgornjo konstrukcijo cestišča, drugi stebel je že gotov, začeli pa so postavljati tudi tretjega. Stebri bodo visoki 52 do 54 metrov.

Iz tega viadukta bo avtocesta peljala v galerijo, ki bo speljana skozi naselje Moste. Izkop zanj je že narejen, začeli pa so betonirati tudi galerijske stene. Galerija bo dolga 180 metrov. Gradi jo, tako kot prej omenjeni viadukt, GP Nizke gradnje Maribor.

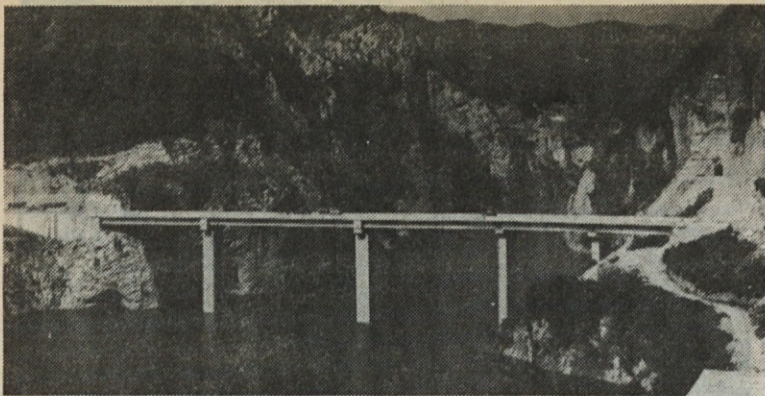
C. P.

Štirje pari stebrov od sedmih za viadukt 6-2 so tudi že narejeni.

Prvi betoni za galerijo v Mostah so že položeni.

Most Mrsovo bo prav gotovo velikokrat tarča fotoamaterjev, ki se bodo peljali po slikoviti dolini Drine.

V Višegradu večina viaduktov že služi svojemu namenu

Dobra Gradisova referenca

Naš zadnji reportažni zapis o Višegradu je bil še iz gradbišča, sedaj pa lahko s ponosom zapišemo, da so vsi objekti na prvem in drugem odseku, ki sta bila v neposredni povezavi z izgradnjo HE Višegrad, že nekaj časa predani prometu.

Nekaj manjših gradbenih del je še za majhno skupino gradisovceev, ki so ostali zaradi vzdrževalnih del in dokončanja objektov na tretjem, krajšem odseku ob Limu.

Vsekakor je pogled na veličastni most Mrsovo, ki ima sedaj temelje več kot 50 metrov pod nivojem akumulacijskega jezera, povsem drugačen, kot med gradnjo. Prav tako na most Kaošnice in druge viadukte.

Naj še enkrat zapišemo, da so delavci Nizkih gradenj iz Maribora v nekaj več kot treh letih zgradili 5 mostov in 21 viaduktor ter da bodo prav ta dela še nekaj let naša dobra referenca.

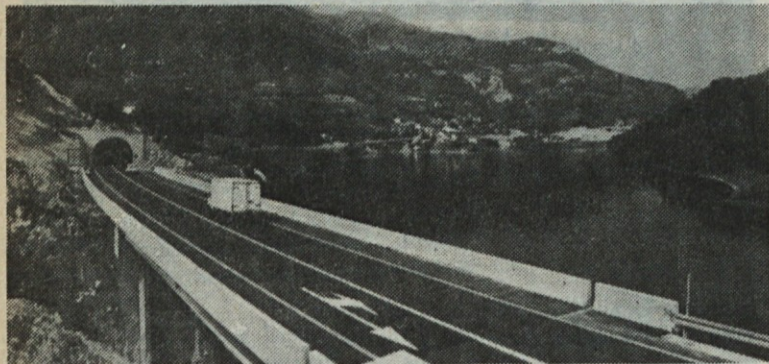
Ne gre pozabiti, da so bili objekti zgrajeni s skupnim Gradisovim znanjem projektantov, gradbenikov in strojnikov, za zadovoljstvo investitorja in seveda nas samih.

Sicer pa naj več povedo fotografije nekaterih objektov.

M. K.

Viadukt Sumbolovo je šele s polnjenjem akumulacijskega jezera in z dvigom vodne gladine za 50 metrov postal most.

Na celi trasi je tunelov, viaduktov in mostov toliko, da jih je težko prešteti. Na posnetku je viadukt Kotuš I.

Franc Gačnik, direktor GP Maribor, poslanec v lentu

»O težavah gradbeništva v am

V republiških skupščinskih klopih zbora združenega dela selskem tudi štirje poslanci iz gradbene stroke. Eden med njimi je tudi Friljali. Gačnik, direktor Gradisovega Gradbenega podjetja Maribor, Nek. zan pa je za področje gradbeništva podravske in pomurske regije. dobi član ZKS – Stranke demokratične prenove, na poslansko funkcijo. ga je predlagala Medobčinska gospodarska zbornica za Podravje

Žaprosili smo ga za pogovor in Franc Gačnik se je z veseljem odzval. Vprašali smo ga, kako tegobe slovenskega gradbeništva odmevajo v republiškem parlamentu?

Gačnik: »Doslej še niti enkrat nismo razpravljali o tegobah gradbenikov.«

– Pričakujete, da bo v bližnji prihodnosti več posluha tudi za težave tega področja?

Gačnik: »Na področju gradbeništva se nam obeta sveženj novih zakonov, ki naj bi prišli v skupščinsko razpravo konec leta. Predloge zakonov bomo pred skupščinsko obravnavo dobili poslanci v strokovni pregled.«

– Kaj boste poslanci naredili, če bo vlada še naprej potiskala

gospodarska vprašanja v ozadje

Gačnik: »Gospodarsko stanje bo vlado slej ko prej prisililo temu, da bo bolj prisluhnila spodarskim tegobam in jih začela reševati. Prisiljena si bo s ti plašnice z oči in pogledati n nci v obraz. Popolnoma jo ra mem, da je to sila neprijetna deva.«

– Kako potem gledate na gubljeni čas, ki ga odvzema skupščinske razprave v prazno

Gačnik: »Mnogo bi izboljš že s tem, če bi se poslanci ve rat sestajali pred skupščinsko zasедanjem in probleme moment strankarsko obravnavali. Kjerba se dalo, bi mnenja uskladili. k to, pa ne, bi poslanci že vnaprej deli, da bomo o tem na skupe

Zapleti pri gradnji pod Piramido v Mariboru

Pilotna stena za mirno spanje

O obnovi Twicklove vile in gradnji šestih stanovanj ob Ulici pod Piramido smo v našem glasilu že poročali. Prav tako v zvezi z zapleti okoli njene. Pred kratkim pa je prišlo do ponovnega poseadanja terena nad gradbiščem. V tem delu je prišlo do poškodb terena prvič že leta 1969, od takrat pa do danes pa še do nekaj manjših zemeljskih premikov.

Mariborsko Gradbeno podjetje Gradis, ki izvaja dela za trg, je že v pripravljalnem obdobju naročil preiskavo tamkajšnjih tal in na podlagi tega je Geološki zavod izdelal projekt o zaščiti gradbene jame in okolja. Ti strokovnjaki so po opravljeni analizi tal in zaščite sicer prepričani, da do poškodb ni prišlo zaradi gradnje, sicer pa pogledajmo kaj je o tem dejal **Milan Masič**, diplomirani gradbeni inženir, vodja mariborskega Inštituta za geologijo, geomehaniko in geofiziko Geološkega zavoda iz Ljubljane:

»Po naročilu Marketinga, ki skrbi za projektiranje, inženiring in nadzor, smo naredili geotehnične raziskave, da bi ugotovili način in pogoje temeljenja. Ker pa poznamo sestavo tal pod Piramido, smo raziskave usmerili še v to, da določimo tudi informativne

pogoje za zavarovanje terena. Gradisom smo se še dogovorili, da dodatne raziskave zaščite gradbene jame in okolja. Za nas je pomembno, da ne varujemo samega objekta, ampak tudi okolje. Ni seveda samo ugotavljali sestave tal na gradbišču, ampak smo raziskovali no sondo usmerili tudi v področje Piramide. Pokazalo se je, da imamo prav. Problem je bil precejšen. Zato smo naredili ponovno preiskavo in na podlagi teh smo šele projektirali zaščito gradbene jame.

Vedeli smo, da imamo pred seboj problematičen teren in objekta. Ko smo pričeli polagati cevi za odvajanje vode in sidrati pilote, je prišlo, poleg že tako nizkega vodostaja, do znižanja talne vode. Ker bo objekt končan, bo ob njem drenažni sistem, ki bo ponovno vzpostavil vodno ravnotežno stanje.

v entu Republike Slovenije

amentu še nismo razpravljali

seškem zasedanju dalj časa raz-
li Favliali.

r, z Nekaj predhodnih informa-
gije dobite najbrž v poslanskem
cijbu stranke, ki ji pripadate?

Gačnik: »Predvsem se mi zdi
membna informativna vloga
črta. Dragoceno je na primer
to, če tam izvem, katere
reke so medstrankarsko uskla-
ske. Omogoča pa tudi, da se

vsak odloča po svojem prepri-
čanju, nihče nam ne vsiljuje
mnenja, kako naj glasujemo. Če
ne bi bilo tako, bi takoj izstopil
iz kluba.«

– Predlagala vas je gospodar-
ska zbornica. Kaj menite o po-
vezavi med gospodarsko zborni-
co in poslanci zbora združenega
dela?

Gačnik: »Posamezne gospo-
darske panoge, pa tako tudi
gradbeniki, bi se morale pred-
vsem tesneje povezati s panožni-
mi deli gospodarske zbornice –
tam bi dobili največ strokovne
pomoči.«

– Zbor združenega dela je se-
stavljen po panožnem načelu. Se
bi panožnost ohranila tudi v eno-
domnem parlamentu?

Gačnik: »Tudi v enodomnem
parlamentu bo morala panožna
sestava ostati. Poslanska zastop-
panost bo pač odvisna od veliko-
sti panoge – po proporcih.«

K. Sulek

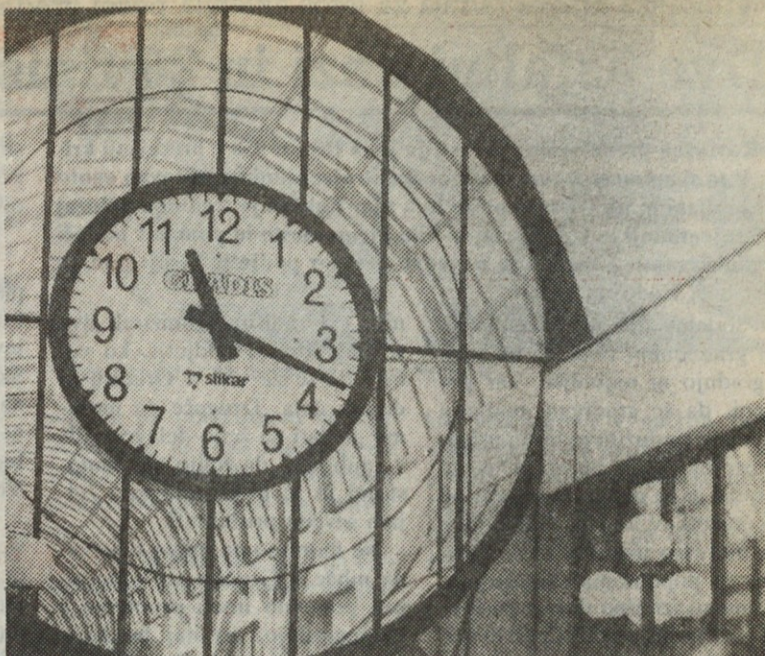
v konstantni višini in vsa stvar
se varnejša kot pred gradbenim
egom. Z znižanjem vodnega
oja pa je prišlo v bistvu do do-
ne obtežbe terena. Vemo, da
obtežbi terena pride do defor-
cij zemlje in do posedanja. Vse
je imelo za posledico, da so na
išču in ob njem nastale razpo-
Sam sem to vestno pregledal
lahko rečem, da na zunanjih
zgradb, mislim predvsem na
dobje, ki bi prve prišle v poštev
poškodbe pri horizontalnem
mikru tal, ni novih poškodb. So
seveda stare poškodbe, ki so

nastale že pred leti. V dvajsetih
letih, od kar je ta teren pozidan,
se je to že večkrat zgodilo, po mo-
jem prav zaradi posedanja tal.

Vemo, da je sestava tal Pirami-
de zelo pestra. V inštitutu že več
let sledimo dogajanju na tem de-
lu. Tukaj se plasti laporja in slabo
vezanih peščenjakov hitro izmen-
jujejo. Peščenjaki hitro prepušča-
jo vodo, zaradi tega degradirajo
laporne strukture. Vse to je pre-
krito z gruščnim materialom, ki je
nastajal v geološkem obdobju, vse
to pa je zapolnjeno z glinastim
materialom. Franjo Stromajer

bodočim gradbiščem pod znamenito mariborsko Piramido so zabe-
rali dvajset betonskih pilotov.

Na novi mariborski avtobusni postaji

Velika Gradisova ura

Nova mariborska avtobusna postaja je poleg novih podhodov s tekočimi stopnicami te dni bogatejša še za veliko javno uro. Zna- na firma Schauer z Dunaja je, po pogodbi z izvajalcem gradbenih del Gradisom, Gradbenim podjetjem iz Maribora, izdelala tri metre veliko uro. Na njej se svetli reklamni napis Gradis, vidna pa je tudi ponoči, saj je osvetljena. Nanjo je mogoče videti z obeh strani.

Franjo Stromajer

Po daljšem premoru nadaljujemo
z gradnjo garažne hiše v Mariboru

Vse bolj živahno v jami

Spomnimo se tistega pompoznega polaganja temeljnega kamna na nekdanjem parkirišču ob hotelu Slavija. Takrat so gradbeniki Gradbe- nega podjetja Maribor z velikimi stroji in množico kamionov pričeli z iz- kopom gradbene jame s tako naglico, da so izgleda presenetili samega investitorja, ki mu je kaj kmalu zmanjkalo denarja. Verjetno so računa- li na počasnejši tempo gradnje. Pa ni bilo tako.

Jama je sicer navidez res same- vala, toda v njej se je vendarle ne- kaj dogajalo. Manjša skupina de- lavcev je opravljala nujna pri- pravljalna dela za kvalitetno na- daljevanje del. Med tem časom pa je tudi investitor iskal najugodnej- šega izvajalca za nadaljevanje del. Našel ga je v Gradisu, ki je že do sedaj opravljal pripravljalna dela.

Če te dni pogledamo v jamo pa opazimo drugačno sliko. V jami približno sto delavcev, ki opažuje- jo stene za betoniranje (v času, ko to berete pa že betonirajo) četrto, to je zadnjo kletno etažo garaže. Gradis je že zaprosil pristojne v Mariboru za dovoljenje za delo

pozno v noč, po potrebi pa tudi ponoči.

Da lažje razumemo gradbenike, naj povemo, da je potrebno vgra- diti kar 17.000 kubičnih metrov betona, 2.000 ton armature, upo- rabili pa bodo kar 60.000 kvadrat- nih metrov opažev.

Investitor, delovna organizacija Progres, se trudi pridobiti še pre- ostali denar potreben za dokon- čanje gradnje. Če mu bo to uspe- lo, potem ni bojazni, da gradisovei ne bi končali gradnje v šestih me- secih, to je do prvega marca pri- hodnje leto.

Franjo Stromajer

Mariborska Strojgradnja za letos sklenila posel vreden 4,2 milijona dolarjev

Dve asfaltni bazi in 20 finiŝerjev za Sovjetsko zvezo

Kovinsko-predelovalna industrija je ta čas pri nas v precejšnji krizi. V to skupino sodi tudi mariborska Strojgradnja s poslovno enoto v Ljubljani in težave niso obšle tudi nje. Kakšen je trenutni položaj v Strojgradnji in kakšno naj bi bilo njeno mesto in pomen v bodoči organiziranosti Gradisa, je povedal direktor podjetja Strojgradnja Maribor, Radovan Stonič.

»Sodelovanje med Gradisovi mi gradbenimi podjetji in Strojgradnjo ni najboljšo, kar pomeni, da se gradbena podjetja premalo poslužujejo naših uslug. Odstotek del, ki jih opravimo za Gradis je že nekaj let manjši od 10 odstotkov, ves ostali dohodek pa moramo ustvariti izven Gradisa in popolnoma samostojno.

Imamo izredno dobro poslovno sodelovanje z GP Celje in GP Nizke gradnje Maribor, z drugimi Gradisovimi podjetji pa nimamo skoraj nobenega poslovnega sodelovanja, kar kaže, da vsi skupaj premalo skrbimo za skupen Gradisov interes. Premalo se zavedamo, da smo v Gradisu drugi od drugih odvisni in da samo formalne povezave in plačevanje nekakšnih skupnih stroškov, ni tisto kar si želimo.

Kaj menite o predlogu vaše poslovne enote v Ljubljani (gre za ostanek nekdanjih Kovinskih obratov Ljubljana, ki jih je bilo treba zaradi znanih težav likvidirati), da bi se organizirali kot samostojno podjetje, seveda znotraj Gradisa?

»Menim, da ne bi bilo najbolj pametno, če bi z osamosvojitvijo ljubljanskega dela Strojgrad-

nje, v Gradisu organizirali dve strojgradniški podjetji, ko vemo, da še za eno v Gradisu ni dovolj dela. Drugače pa moramo gledati na željo delavcev PE v Ljubljani, da želijo biti samostojni in je treba njihovim željam seveda prisluhniti.

Ne moremo pa mimo dejstva, da nihče v Gradisu verjetno ne želi ponovno imeti probleme s strojgradnjo, pa naj bo to v Ljubljani ali v Mariboru. Zato moramo prisluhniti tudi menju ostalih podjetij v Gradisu glede delitve podjetja.

Kako je Strojgradnja poslovala v prvem letošnjem polletju?

»Poslovanje ob polletju je bilo sicer pozitivno, kljub velikemu pomanjkanju dela, dosegli pa smo izredno slab rezultat prodaje v Mariboru, celo tako slab, kot še nikoli odkar podjetje obstaja. Pozna se da je mariborsko gospodarstvo obubožano in brez vsakršnih sredstev za investiranje v opremo, mi pa nismo sposobni dajati takšnih kreditov, da bi omogočali nakupe z daljšim rokom odplačevanja. Za primer naj povem, da smo v celem letošnjem letu prodali le štiri finiŝerje.

Zelo težka je tudi likvidnostna

situacija, ki pa se bo izboljšala, ko bo prispel avans za izvoz naše opreme v Sovjetsko zvezo?»

Za kakšen posel gre?

»Končno nam je uspelo podpisati pogodbo za izvoz dveh asfaltnih baz in 20 velikih finiŝerjev za polaganje asfalta K-6 za SZ, do konca leta pa moramo, na osnovi pogodbe z našim nemškim partnerjem, realizirati tudi izvoz 40 malih finiŝerjev za Vögele v ZR Nemčijo.

Posel s Sovjetsko zvezo za nas sicer ni preveč likvidnostno ugoden, saj Narodna banka Jugoslavije plačila izvršuje s trimesečnim zamikom, vendar pa bi bil ta posel lahko zelo zanimiv in pomemben za naš prodor na sovjetsko tržišče v prihodnjem letu, ko se bodo vsa plačila s SZ vršila v konvertibilnih dolarjih in ne več preko blagovnih kontingentov in s posredovanjem NBJ.

Podpisana pogodba je vredna 6,8 milijona dolarjev, vendar bo v letošnjem letu realizirana do višine 4,2 milijona dolarjev, ostalo pa v prihodnjem letu.

Kako pa je sicer s plasmajem vaših izdelkov na tujih trgih?

»Kar se tiče prodaje na zunanjih trgih menim, da je težko prodajati naše stroje v oddaljene države in jih potem tudi kvaliteto vzdrževati. Zato se mi odločamo in dajemo največji pomen kooperantskemu sodelovanju s tujimi firmami, predvsem na področju prodaje in servisa, da

nam ni treba organizirati teh lastnih služb v tujini.

Imamo nekaj ponudb s predlogi za kooperacijo s tujimi partnerji, ki so pri nas sedaj v fazi proučevanja, menim pa, da bo vsaj z enim prišlo do dogovora in podpisa kooperantske pogodbe.

Kakšne novosti predvidevate na področju organiziranosti Strojgradnje in zniževanja stroškov poslovanja?

»Aktivnosti v zvezi s spremembo v organiziranosti Strojgradnje že tečejo.

Naš cilj je zmanjševanje stroškov in ta cilj moramo doseči, če želimo do konca leta zagotoviti nek pozitiven rezultat poslovanja. Vsekakor bo treba misliti tudi na spremembo kadrovske strukture, ki je pri nas slaba in jo bo treba izboljšati. Primanjkuje nam diplomiranih strojnih inženirjev in drugih strokovnjakov, če želimo izpeljati predvidene aktivnosti predvsem na področju kooperacije s tujimi partnerji.

Drug večji problem, ki ga bo treba rešiti, je zastarela tehnologija, zaradi katere smo doslej kar precej dela oddajali drugim. Nabaviti bo treba takšne stroje, da bomo kompletan program, ki ga imamo v kooperaciji z Vögele, sposobni narediti sami, v lastni hiši.

C. P.

Maja prihodnje leto bo promet stekel po novem viaduktu pri Šentilju

Konzolna gradnja šentiljskega viadukta

Nedaleč mejnega prehoda Šentilj, ki je že vrsto let najbolj obremenjen prehod v Jugoslaviji, gradijo delavci Gradisa in SCT dva kilometra dolg začetek avtoceste, ki naj bi se nadaljevala proti Pesnici. SCT dela na trasi, Gradis GP Nizke gradnje Maribor pa gradi viadukt.

Gre pravzaprav za dva vzporedna, medseboj ločena viadukta dolga po 154 metrov, njuna skupna širina pa znaša 27,5 metra. Tokrat ne gre za klasično, Gradisovo montažno gradnjo, temveč za konzolno gradnjo s pomočjo montažne konstrukcije.

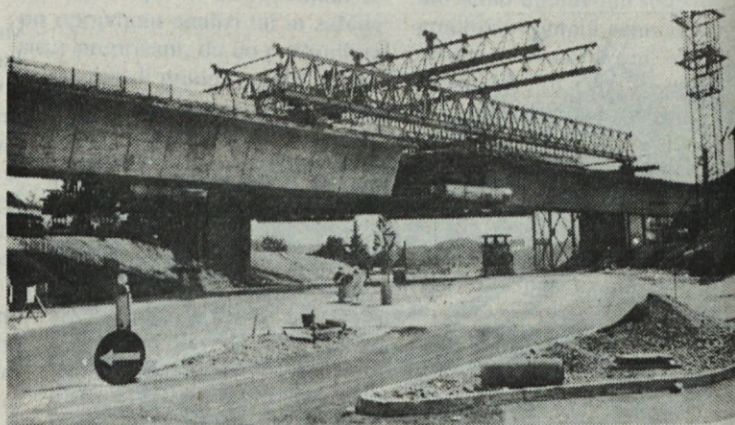
Viadukta stojita vsak na dveh vmesnih podporah; razpon med stebri pa znaša dvakrat po 41

metrov in enkrat 71 metrov. Rok za končanje del je maj prihodnje leto.

Nizkogradžani so pred tem naredili tudi stometrski podhod za graničarje, ki je sedaj v celoti zasut in 90-metrsko pilotno steno.

Kot je povedal sektorski vodja **Fric Mernik**, upajo, da bodo drugo leto nadaljevali z gradnjo podaljška avtoceste proti Pesnici.

C. P.

Ko je bil konec avgusta narejen posnetek, je bilo treba zabetonirati še zadnjo lamelo desne polovice viadukta pri Šentilju.

Obnova HE Fala gre proti koncu

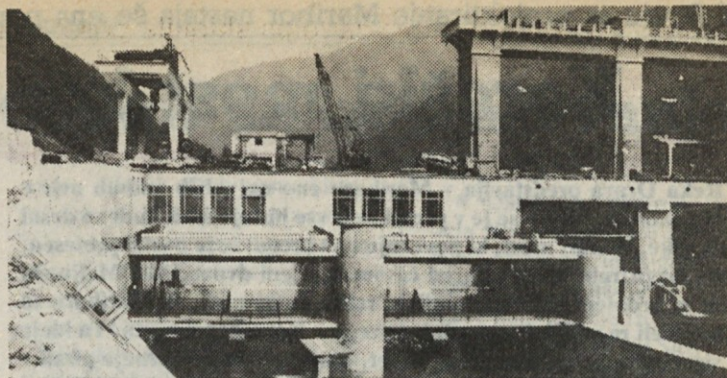
Poizkusen zagon turbine

Za obnovo HE Fala so se v Dravskih elektrarnah odločili že pred leti, predvsem zaradi dotrajanosti starih turbin, ki se nenehno vrtijo že 72 let in dajejo skupno moč 34 megavatov. Vseh sedem bodo ustavili in jih ohranili kot tehnično-kulturno dediščino, naprej pa bo deloval osmi agregat z močjo 18 megavatov, ki je bil vgrajen leta 1977 in deveti in deseti agregat, vsak z močjo po 20 megavatov, ki pa naj bi začela obratovati še letos.

Večina gradbenih del je že nekaj časa končanih, vgrajena sta tudi že oba agregata, 12. septembra pa je bilo poizkusno zavrtena deseta turbina. Zavrtena je bila ob obratovalni zajezi na sto obratov v minuti, pri čemer je bilo ugotovljeno normalno obratovanje celotne inštalacije.

je. S tem je bila pod vodnim pritiskom tudi celotna vodna pot, ki se je v celoti izkazala kot vodotesna, kar pomeni, da so delavci GP Nizke gradnje Maribor delo opravili več kot odlično.

Poizkusno vrtenje devete turbine bo opravljeno nekako mesec dni po poizkusnem vrtenju desete, to je sredi oktobra, do konca leta pa naj bi oba agregata poizkusno priključili na omrežje.

Nova strojnica za deveti in deseti agregat.

S tem bi bilo naše delo na Fali končano, vendar imajo v Dravskih elektrarnah v načrtih tudi obnovitev stare strojnice, kar bo seveda odvisno od denarja, tako da bi manjša skupina delavcev še nekaj časa ostala na tem gradbišču.

C. P.

V Gradisu se je bil SPO prisiljen že vrsto let tržno obnašati

SPO naj bi se preoblikoval iz podjetja v d.o.o.

V Strojno prometni operativi so združena denarna in proizvodna sredstva (gradbena mehanizacija, avto park, oprema in ostali gradbeni pripomočki), tako da ima to Gradisovo podjetje za ostala podjetja skupen in veliki pomen. V začetku reorganizacije je bilo predvideno, naj bi se ta nekdanji tozdr reorganiziral v družbo z omejeno odgovornostjo, vendar je to onemogočila zakonodaja, tako da je postal podjetje s polno odgovornostjo (p.o.) in kot tako naj bi s časom doživel novo transformacijo. Kako je s tem, smo vprašali direktorja Strojno prometne operative Ljubljana Stanislava Fidlerja.

»Tozdr Strojno prometni obrat se je skladno s podpisano pogodbo o ustanovitvi sestavljenega podjetja GIP GRADIS d.o.o. transformiral v podjetje Strojno prometna operativa p.o., čemur naj bi sledila transformacija v Strojno prometno operativno d.o.o. (družba z omejeno odgovornostjo). Do tega bo prišlo zato, ker družbeniki (druga Gradisova podjetja) ugotavljajo, da morajo imeti povečan vpliv na upravljanje tega podjetja. To bo opravljeno skladno s podpisano pogodbo in usklajeno zakonodajo.

V Gradis SPO, p.o. smo enotnega mišljenja, da mora biti kapital skoncentriran na enem mestu (iz naslova osnovnih sredstev), ker bo samo na ta način tudi v bodoče lažje voditi poslovno politiko GIP Gradis d.o.o. glede nabave AP, TM, SIP in ostale specializirane gradbene opreme. Ta politika pa bo usklajena z upravnim odborom in generalnim direktorjem ter mora biti posledica nadaljnjega

razvoja oziroma angažiranosti v gradbeništvu.«

Kakšen pa je položaj v SPO sedaj?

»V SPO smo, skladno z začetno poslovno politiko in z gospodarskim načrtom za letos, kjer smo zapisali, da bomo število zaposlenih zmanjšali za 10 odstotkov, maja in v začetku junija zmanjšali število delavcev iz 545 na 506. Omenjeno zmanjšanje števila zaposlenih nam je uspelo s temeljitim obveščanjem delavcev predvsem glede redne in predčasne upokojitve. Primerjava osebnih dohodkov redno zaposlenih in izračun višine predvidenih pokojnin je pokazala, da bodo imeli delavci, ki imajo ustrezne pogoje, višje pokojnine, kot pa osebne dohodke, če bi še naprej delali. Zato se jih je večina teh odločila za upokojitve, petim delavcem pa je prenehalo delovno razmerje zaradi hudih disciplinskih prekrškov.

Kljub temu menim, da še nismo dosegli optimalnega števila zaposlenih. Dosegli in realizirali ga bomo skladno in vzporedno z

zmanjšanjem števila zaposlenih v ostalih gradbenih podjetjih v sestavi Gradisa.«

Kako je s tržno naravnostjo SPO?

»Svojo politiko glede tržnega gospodarjenja je bil SPO prisiljen upajati v okviru Gradisa že pred leti, s tem, ko so bivše gradbene enote zahtevale od nas, da za vsako njihovo prevzeto delo damo ponudbo, skupaj z ostalimi ponudniki strojno-prometnih uslug v družbenem, kot tudi v privatnem sektorju. To pomeni, da smo konkurenco na tržišču že prej dobro občutili in se temu primerno tudi organizirali in obnašali. Če za gradbene tozde cena ni bila sprejemljiva, so se kar hitro odločili za drugega izvajalca in nam ni kaj dosti pomagalo, da smo tudi mi Gradis. Odločilna je bila cena.

Da je prehod SPO s planskega gospodarjenja, to je tudi z višjih cen, na tržno gospodarjenje v letu 1990 tudi dejansko opravljen, potrjuje dejstvo, da je cenik storitev SPO sprejet 1.1.1990, do danes ostal še vedno nespremenjen, in da so cene SPO, globalno gledano, v povprečju za okrog pet odstotkov nižje od cen v drugih podobnih podjetjih v Sloveniji. Cene SPO so v zadnjem mesecu in pol, glede na tržno usmerjenost, konkurenčne tudi privatnikom, ki delajo preko obrtnih zadrug, razen nekaterih izjem.«

Kaj pripravljate v naslednjem obdobju in kako je s posodobitvijo avtoparka in težke mehanizacije?

»V naslednjem obdobju bomo posvetili posebno pozornost in že pripravljamo ukrepe za izboljšanje delovanja tehnično-vzdrževalne službe. Močno pa smo zaskrbljeni in enako bi moralo biti tudi vodstvo Gradisa in upravni odbor, nad zastarelostjo avtoparka in delo težke mehanizacije, ki je nujno potrebna tudi v zmanjšanem obsegu gradnje objektov v Sloveniji.

Imamo ideje, kako se v bodoče prilagoditi zmanjšanim potrebam Gradisa po težki mehanizaciji in avtoparku, da bomo tudi v bodoče uspešni, konkurenčni in tržni, vendar se bomo morali na najvišjem nivoju v podjetju odločiti, kaj ohraniti od osnovnih sredstev, ki naj bi bilo jedro oziroma bodoče srce Gradisa.

Da bo Gradis tudi v prihodnje ohranil svojo neodvisnost in da bo pripravljen za primer povečane industrijske gradnje, bo odločitev glede mehanopremljenosti nujno potrebna. Takšna pot je sicer nekoliko dražja, vendar brez specialnih strojev in gradbeniške opreme tudi Gradis ne bo tak Gradis, kot si ga želimo – močan in sposoben izvajati najzahtevnejše gradnje, kot jih je v vseh 45. letih doslej.«

C. P.

V Biroju za projektiranje Maribor nastaja še ena podoba Koroškega mosta

Koroški most kot harfa?

Reka Drava predstavlja v Mariboru eno največjih vodnih ovir v naši republiki. Mesto se je v preteklosti vse hitreje širilo tudi na desni breg reke, in stari most, ki povezuje oba bregova, je postal pretesen. Novi magistralni most in pred časom zgrajeni dvoetažni v Melju sta sicer ta problem nekoliko omilila, rešila pa ga nista. V Mariboru so zato začeli razmišljati o gradnji novega – Koroškega mosta. Ta ideja je sicer stara že več kot petdeset let, o njej pa smo obširneje pisali v prejšnji številki Gradisovega vestnika. Tokrat nekaj več o ideji Vukašina Ačanskega.

Na delovni mizi profesorja Vukašina Ačanskega, diplomiranega gradbenega inženirja iz Gradisovega Biroja za projektiranje, pa nastaja še ena podoba Koroškega mosta. Ačanski jo predstavlja takole:

»Vsi dosedanja mostovi v Mariboru so bili izraz obdobja in stopnje razvoja industrije. V časovnem prerezu je k temu prispeval tudi izbor konstrukcije materiala. Oglejmo si železniški in stari most: v tistem obdobju je bila v razevetu jeklarska industrija – in to se je zrcalilo tudi na premostitvenih objektih. Ker pa naši kraji niso bogati z železovo rudo, je bilo treba najti drug, cenejši material. Beton je znatno cenejši. Mejniki tako imenovane prostokonzolne gradnje betonskih mostov pri nas so most v Ptuj, Titov most v Mariboru, most v Podvelki in še kateri. Tudi viadukt v Šentilju gradimo po tej metodi, seveda s sodobnejšo opremo, ki nam omogoča hitrejše in lažje premike ter zahteva manj ljudi. Sodobno opremo za tako gradnjo smo razvili sami in jo sedaj uporabljamo pri gradnji viadukta Moste. Ta tehnologija je svetovno znana in priznana v svetu. Kar 40 odstotkov mostov v svetu izdelajo po tej tehnologiji.«

• Kaj pa dvoetažni most?

»Ko smo delali ta most, nam je bila v ospredju predvsem montažna gradnja. Z enim elementom, ki ga tipsko izdelajo v obratih, enostavno sestavljaš objekt. V tistem času smo na tak način delali vse cestne in železniške nadvoze, pa tudi tribuno v večnamenski dvorani. Tudi most v Karlovcu ter nadvozi na avtocesti Vrhnika-Postojna in Hoče-Levece so grajeni po tej tehnologiji. Dvoetažni most je sestavljen iz škatlastih nosilcev. Na strokovnem posvetovanju v

Vancouveru, kjer sem z diapozitivi prikazal gradnjo dvoetažnega mosta, mi v začetku niso verjeli, da smo razpon 280 metrov premostili na tak način. Pozneje sem jih o tem prepričal – in bili so navdušeni.

Če bi Koroški most gradili na tak način, bi samo potrdili tehnologijo, ki je že dokazana. In to z opremo, ki smo jo razvili sami.

Ni pa to spodbuda za nadaljnji razvoj gradnje premostitvenih objektov. To bi bil samo sklep racionalnega in dognanega načina gradnje, ki v vseh pogledih zadošča funkciji premostitve.«

• Kakšen je vaš drugi predlog?

»Z vidika jutrišnjega dne je to priložnost za učni korak naprej. Po prvi varianti naj bi Koroški most zaradi dvoetažnosti meril v sredini štiri, nad nosilci pa sedem metrov. Kabli za prednapenjanje bi v tem primeru bili v ceveh in zaliti z betonom. Pri no-

vi varianti, ki jo pripravljamo, pa bi mostno konstrukcijo obesili na jeklene kable, ki bi bili zunaj. Naredili bi harfo. Na levem obrežju Drave bi postavili 35 metrov visok pilon (nosilni stebel), na katerega bi pritrdili kable. To nam omogoča konstantno višino mostne konstrukcije. S tem močno zracionaliziramo porabo materiala za mostni element. Potrebno je tudi do dvajsetkrat manj kablov. Svoje dodajo še arhitekti – in napravili bi elegantno konstrukcijo, na katero bi obesili še PASARELO (prehode) za kolesarje in pešce.

S takim načinom bi tudi manj grobo posegli v oba bregova Drave. Most bi lahko bil manj masiven, vendar še dovolj logičen in jasen. Lahko bi bil tudi okras mestu, saj bi bil zaradi 35 metrov visokega stebra in visokih jeklenih vrvi viden tudi s starega mosta. Drava namreč ravno na tem delu rahlo zavija.

Tudi vzdrževanje takega mosta je veliko enostavnejše. Do trajane jeklene vezi lahko preprosto zamenjamo, pri konstrukciji z zalitimi kabli pa je ta postopek veliko težji.

Seveda pa ta novi način gradnje zahteva veliko več napora projektantov, izvajalcev in tudi vseh drugih. Je nekak učni korak naprej v tehnologiji gradnje

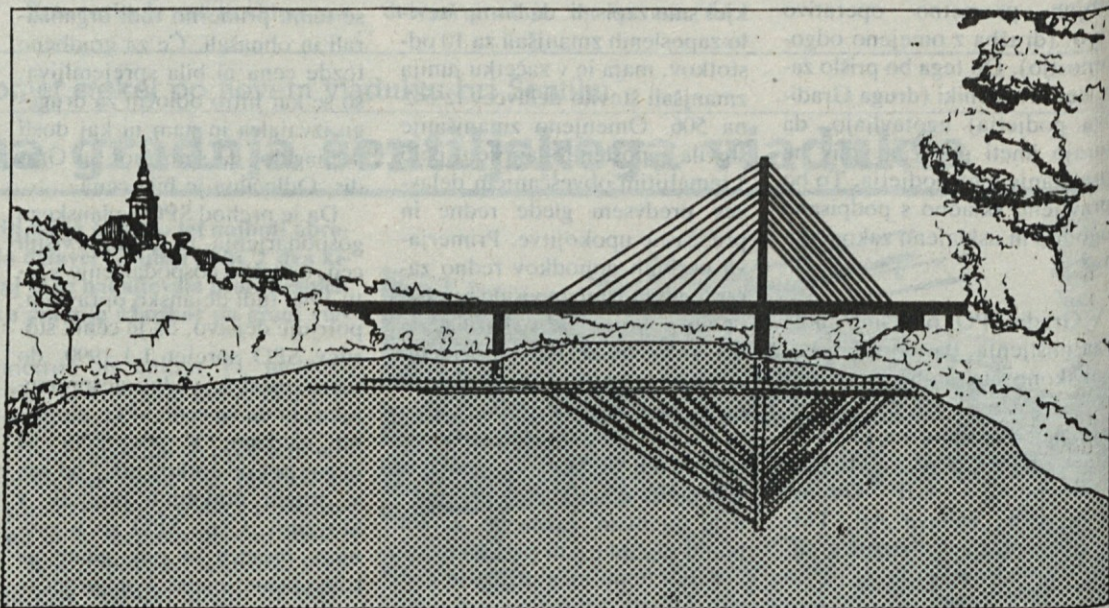
Profesor Vukašin Ačanski, dipl. gradbeni inženir: »V Mariboru bi morali postaviti most z vitko betonsko konstrukcijo z zunanjimi jeklenimi nosilci.«

premostitvenih in drugih objektov. Temeljito bo treba pretehtati obe varianti in ugotoviti njune dobre in slabe strani. V svetu je od desetih mostov devet izdelanih v betonu, eden pa v železu.

Od teh devetih betonskih so trije izdelani po postopku prostega narivanja, trije po postopku prostokonzolne gradnje, trije pa po tehnologiji montažne gradnje.

Osebnostno menim, da bi v Mariboru morali narediti korak naprej, torej postaviti most z vitko betonsko konstrukcijo z zunanjimi jeklenimi nosilci in petintri-desetmetrskim pilonom na levem bregu Drave. Harfo torej.«

Franjo Štromajer

Tak bi bil videz Koroškega mosta v Mariboru, če bi njegovo konstrukcijo obesili na jeklene kable, te pa bi pritrdili na 35 metrov visok nosilni stebel (pilon).

Center v vseh letih svojega obstoja dosegal dobre rezultate

30-letnica Gradisovega Centra za izobraževanje

Center za izobraževanje je bil ustanovljen s sklepom delavskega sveta GIP Gradis 7. oktobra 1960. Iz porumenelega zapisnika tretje redne seje tega organa, ki smo ga izbrskali iz arhiva, je razvidno, da je bil motiv za ustanovitev centra predvsem »potreba po sistematičnem izobraževanju kadrov za upravljanje raznih strokovnih, gospodarskih in političnih funkcij v podjetju«.

Na isti seji je bil sprejet tudi pravilnik Centra za izobraževanje ter izvoljen njegov upravni odbor. Spomnimo se nekdanjih članov našega podjetja, ki so prvi sestavljali ta organ, tako, kot jih navaja zapisnik:

Franc Rothel, dipl. inž. strojništva, predsednik

Lojze Cupuš, dipl. soc. delavec, vodja centra

Dragovan Sever, dipl. gradb. inž. član

Milan Šurk, dipl. pravnik, član

Jože Lorencič, inž. za varstvo pri delu, član

Ivan Gajšt, ekonomist, vodja KSS Maribor

Ivan Jezernik, ekonomist,

vodja KSS Celje

Franc Pančur, pravnik, sekretar, KSS Ljubljana.

Ustanovitev izobraževalnega centra v gradbeništvu pred tridesetimi leti je bilo vsekakor pomembno dejanje, ki zasluži našo pozornost. Še posebej tudi zato, ker je center v vseh letih svojega obstoja dosegal zavidljive delovne rezultate. Značilnost njegovega dela je bila visoka strokovnost, s katero je prestopal okvire Gradisa v širši družbeni prostor, v nekaterih segmentih svojega dela pa je bil prisoten tudi v mednarodnem sodelovanju. Pri tem mislim na njegovo pomembno vlogo v vzgojno izobraževalni sferi gradbeništva Slovenije, po-

sebnost v fazah oblikovanja sistemov ter na že četrto stoletje trajajoče strokovno sodelovanje in izmenjave naših učencev z učenci poklicne šole Bytostav iz Ostrave na Češkoslovaškem.

Nikakor pa ne smemo pozabiti obeh nekdanjih vodij Centra, **Lojzeta Cepuša** in **Jake Klančarja**, ki sta v dolgoletno vodenje vzgojnoizobraževalnega dela vtkala veliko svoje kreativnosti in prizadevanj. Oba sta za to svoje delo prejela republiško Kavčičevo nagrado.

V začetku leta 1989 je Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo naš Center za izobraževanje verificiral ter ga vpisal v razvid vzgojnoizobraževalnih organizacij v Republiki Sloveniji. Verificiranost centra prinaša Gradisu določene ugodnosti, predvsem finančne narave, pomeni pa tudi odgovornost za kvaliteto vzgojnoizobraževalnega dela.

• Uspešnost centrovega dela dokazujejo tudi družbena priznanja in nagrade: **Kavčičevo priznanje** za dosežke na področju izobraževanja v gradbeništvu Slovenije leta 1981, **Nagrada občine Ljubljana-Mostje-Polje** za izjemne zasluge na področju družbenih dejavnosti leta 1987 in **Bertoncljevo priznanje** za izredne uspehe pri izobraževanju odraslih v Republiki Sloveniji leta 1990.

Kljub velikim Gradisovim organizacijskim spremembam, ki jih doživljamo te dni, ostaja vloga Centra za izobraževanje znotraj sestavljenega podjetja nespremenjena. Takšna je odločitev Gradisovih podjetij, ki se zavedajo pomena vzgoje in izobraževanja za doseganje pomembnih ciljev, ki so pred nami.

Igor Glažar

Letos manj nesreč pri delu, vendar so težje

Varnostna čelada sodi na glavo

Tudi v Gradisu morajo biti prizadevanja za varno, zdravo in humano delo del našega vsakdanjika, toliko bolj, ker bi se na tem področju dalo narediti še marsikaj in se približati razvitim evropskim državam, je dejal vodja Gradisove službe za varstvo pri delu Božo Šef, ko sva analizirala stanje varstva pri delu v prvi polovici letošnjega leta.

S spremembami v organiziranosti Gradisa se v službi za varstvo pri delu zaenkrat ni nič spremenilo, vendar je za pričakovati, glede na zmanjševanje zaposlenih v nekdanjih skupnih službah, da bi se lahko zgodilo, da se bo tudi v tej službi treba pripraviti na delo z manjšim številom zaposlenih.

Kako je bilo s stanjem na področju varstva pri delu v prvi polovici letošnjega leta?

Osnovna ugotovitev je ta, da se je število zaposlenih v Gradisu, doma in v tujini, zmanjšalo z 6836 v prvi polovici lanskega leta, na 6401 v prvi polovici letošnjega leta, število nesreč pa je tudi v rahlem upadanju (lani 249, letos 230 – gre za skupno število nesreč na delu in nesreč na poti na delo in na poti iz dela). Kljub manjšem številu nesreč, pa je odstotek uspešnosti, ki predstavlja razmerje med efektivno opravljenimi urami in urami izgubljenimi zaradi nesreč, slabši, kar pomeni, da so bile nesreče težje in da so bili poškodovani delavci več dni v bolniškem staležu, kot v istem obdobju lani.

Na slabši odstotek uspešnosti v prvi polovici letošnjega leta so vplivale predvsem nekatere težje prometne nesreče in nesreče, ki so se zgodile ob koncu lanskega leta, bolezenski izostanki pa so se potegnili tudi v letošnje leto.

Zaradi nesreč na delu in na poti na/iz dela smo v prvi polovici letošnjega leta izgubili 4497 delovnih dni (v istem obdobju lani pa

3463 dni), kar je poprečno zneslo 19,55 bolezenskih oziroma izgubljenih dni za vsako poškodbo (lani 13,90 dni za poškodbo).

Kakšen je položaj na gradbiščih glede upoštevanja predpisov s področja varstva pri delu, požarnega varstva in zaščite okolja?

Redni obiski in kontrole po gradbiščih v zadnjem času kažejo, da je vse več improvizacij, in da gradbišča niso tako dobro organizirana, kot so bila včasih. Do tega je prišlo med drugim tudi zato, ker imamo zelo malo velikih gradbišč, kjer se da izpeljati celotna organizacija tako, da bi bilo zadoščeno vsem predpisom s področja varstva pri delu. Prevladujejo majhna gradbišča, ponekod tudi samo z nekaj zaposlenimi, kjer je takšno organizacijo nemogoče speljati.

Druga pomembna ugotovitev pa je ta, da primanjkuje denarja za osebna zaščitna sredstva za varnejše delo, od vsega pa je najbolj upadla uporaba varnostnih čelad, tako da bo ostrejša kontrola in vpliv na odgovorne za izvajanje ukrepov za varno delo, nujno potrebna.

Ugotovljeno je tudi, da mladi delovodje ne skrbijo dovolj za varno delo, verjetno tudi zato, ker se želijo na hitro izkazati, nimajo pa dovolj izkušenj z delom, niti z varstvom pri delu. Delovodje, ki so v svoji praksi že doživeli kakšno nesrečo pri delu, imajo do varstva pri delu popolnoma drugačen (pozitiven) odnos in skušajo na vsakem gradbišču, kar se da, delo organizirati tako, da bo potekalo varno in v skladu s predpisi.

Zgornje ugotovitve so bile sprejete in potrjene tudi na 47. seštanku vodij služb za varstvo pri delu Gradisa, na osnovi česar je bilo sklenjeno, da je treba v zimskem času, ko bo dela manj, organizirati predavanja s področja varstva pri delu, požarnega varstva in zaščite okolja, predvsem za mlajše delovodje.

C. P.

Seja konference sindikatov Gradisovih podjetij

Močan sindikat je v interesu vseh

Od prejšnjega sestanka konference osnovnih organizacij sindikata, kjer so razpravljali o reorganizaciji Gradisa in ki so se je udeležili predstavniki še drugih družbenopolitičnih organizacij v tedanjih Gradisovih tozidih, je preteklo že skoraj leto dni. Razlogov za tako dolg premor skoraj ni potrebno naštevati, saj jih poznamo vsi: dolgotrajna reorganizacija Gradisa od prvotnega predloga enovitega podjetja do sedanjega sestavljenega, razpustitev Zveze sindikatov Slovenije in ustanavljanje Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, včlanjevanje delavcev Gradisovih podjetij v različne sindikate, ki še traja, itd.

Zaradi omenjenih nepričakovano dolgotrajnih procesov je seja predsednikov sindikatov, ki je bila prvotno predvidena junija, potekala septembra. Kljub temu je za nekatera podjetja, kjer včlanjevanje v sindikat še poteka (na primer v GP Maribor), ali pa kljub precejšnjemu številu članov (v GP Ravne) nimajo delujoče sindikalne organizacije, seja bila pravzaprav še prezgodaj.

Sestanka se je udeležilo 12 do 18 povabljenih predsednikov oziroma predstavnikov sindikalnih organizacij v sestavljenem podjetju Gradis, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev gradbene dejavnosti Zveze svobodnih sindikatov Slovenije **Franc Berginc**, sekretar odbora **Jernej Jeršan**, **Tone Majzelj** iz mestnega sveta SDGD in **Vekoslav Pečnik** iz vodstva sestavljenega podjetja Gradis.

Glede na dnevni red naj bi na seji po razpravi sprejeli novo obliko sindikalne organiziranosti v sestavljenem podjetju. Predstavniki sindikalne organizacije ptujskih Gradenj **Emil Korenjak**, kjer so delavci ustanovili samostojen sindikat podjetja, je predlagal, da bi ustanovili enoten Gradisov sindikat. Ta bi bil glede na predvideno veliko število članov enakovreden partner vodstvu.

Večina ostalih udeležencev je menila, da bi bilo v sedanjih razmerah to nesmotrno oziroma preuranjeno. Našteli so več razlogov: velika večina članov sindikata je včlanjenih v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije. Bodoče naloge, pristojnosti in organiziranost še niso dogovorjene, od tega pa je odvisno ali bo sploh kakšna korist od Gradisovega sindikata. Razen tega se za take odločitve večina ni čutila pristojna sprejemati brez po-prejšnjega posveta s članstvom.

Splošno mnenje je bilo, da se je pred takšnimi odločitvami potrebno dogovoriti o obsegu del in nalog, ki bi jih opravljali za sindikat na nivoju sestavljenega podjetja in pristojnostih, ki bi

jih prenesli na skupen nivo, torej o vsebini dela in se potem odločiti o oblikah skupne organiziranosti.

Vsi prisotni pa so se zavzemali za sodelovanje na nivoju sestavljenega podjetja in za ustanovitev koordinacije na tem nivoju, ki bi usklajevala delo pri nalogah skupnega interesa. Menili so, da bi v sedanjih razmerah to bila najprimernejša oblika sodelovanja sindikalnih organizacij v Gradisu. O konkretizaciji teh pobud bodo razpravljali na prihodnji seji, pred tem pa bodo o predlogih razpravljali v sindikatih v podjetjih.

Razprava je pokazala, da se tudi že na sindikalnem področju oblikuje več interesov in oblik organiziranja. Tako v primorski regiji dajejo prednost panožnemu organiziranju in se povezujejo tudi z republiškim odborom sindikata gradbenih delavcev. Na mariborskem področju se zavzemamo za čim večjo samostojnost sindikata v okviru regije, na področju Ljubljane in okolice se ohranja močan vpliv republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev, ki se tudi trudi za določeno stopnjo samostojnosti v okviru Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Naštete razlike se bodo verjetno še povečevale in nastajale še nove.

Franc Berginc je menil, da bi bilo ne glede na obliko organiziranosti podjetja tudi za Gradis dobro, da ima dejaven sindikat na nivoju sestavljenega podjetja. **Vekoslav Pečnik** je povedal, da si tudi vodstvo

podjetja želi močan sindikat, ker je le tak lahko učinkovit.

Zaradi preložitve odločanja o organiziranosti na nivoju sestavljenega podjetja je bilo na naslednjo sejo preloženo tudi razreševanje dosedanjega vodstva konference sindikata.

Predstavniki republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev sta poročala tudi o problemih pri izvajanju generalne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in o pripravah **panožne kolektivne pogodbe**. Menila sta tudi, da bi za tako velik poslovni sistem, kot je Gradis, bilo dobro, da bi vodstvo podjetja in sindikat podpisala podjetniško kolektivno pogodbo oziroma dopolnilo k panožni kolektivni pogodbi.

Na predlog predstavnika iz Ptuja so razpravljali tudi o problematiki Gradisovega vestnika. Ker na seji niso mogli dobiti zadovoljivega odgovora, so sprejeli sklep, da tudi na

naslednjo sejo povabijo direktorico kadrovskega, pravnega in splošnega sektorja **Milko Marc-Kloboves**, ki se septembrske seje ni mogla udeležiti in takrat ponovno načnejo vprašanje obveščanja v Gradisu. Na seji je bil podan tudi predlog, da bi sindikat v primeru prenehanja izhajanja Gradisovega vestnika izdal svoje glasilo.

Iz vsega opisanega se lahko razbere, da bo potrebno precej dela in dobre volje, da bi sodelovanje sindikalnih organizacij v podjetjih Gradisa zaživel v taki meri, da bi bilo resnično učinkovito, močno in relativno samostojno. Čeprav je konkurenca tudi na tem področju dobrodošla, bi bila za doseganje nalog, ki nas čakajo v bližnji prihodnosti, potrebna tudi velika mera sodelovanja med sindikalnimi organizacijami v Gradisu. Upajmo, da bomo zmogli toliko enotnosti vsaj v sindikatu.

M. M.

V spomin

Bogo Šenveter

Le slab mesec po prvih letnih športnih igrah Gradisovih podjetij na Štajerskem, na katerih je, tako kot vedno doslej, nastopil tudi **Bogo Šenveter**, smo obnemeli ob sporočilu, da **Bogota** ne bo nikoli več med nami. Cestni davek je terjal mlado življenje našega sodelavca, prijatelja in velikega športnika Gradisa.

Bogo Šenveter je svojo pot začel v mariborskih Kovinskih obratih leta 1966, kot učenec za strojnega ključavničarja, po končanem uku pa se je v obratih tudi zaposlil. Z njim smo dobili dobrega sodelavca in iskrenega tovariša. **Bogo** se je želel še dodatno izobraževati, tako da je leta 1979 končal delovodsko strojno šolo.

Za **Bogota** bi lahko upravičeno dejali in ta trditev je držala, da mu je bil Gradis drugi dom. Dejansko ni bilo dela, ki ga ne bi opravil, niti časa, v katerem ne bi bil podjetju na razpolago. Vedno je bil pripravljen pomagati vsakomur, pa naj je bilo to v podjetju ali kot prijateljska pomoč doma.

Poleg dela pa si je vzel veliko časa tudi za športne aktivnosti. Med mnogimi športi, ki jih je gojil, je dosegal najboljše rezultate v strelstvu. S svojo mirno roko in ostrim pogledom je veliko prispeval, da se je Gradisova strelska ekipa uvrščala med najboljše v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji, saj je bil stalni član Gradisove strelske reprezentance.

Delo, dom in zopet delo – to je bilo vodilo njegovega življenja in zato smo ga vsi tudi cenili in spoštovali. Vedeli smo, da ga k temu

vodi želja, da svoji družini zagotovi vse, kar je bilo v njegovi moči.

Ni mu bilo dano, da bi se veselil napredku svojih dveh sinov, da bi užival srečo svojih najbližjih, kateri so mu toliko pomenili. Veliko je delal in varčeval za novo vozilo, v katerem je, pa čeprav ni bil za krmilom, tako kruto končal svojo življenjsko pot star koma 39 let.

Bogota Šenvetra bo pogrešala predvsem njegova družina in sorodniki, pograšali pa ga bomo tudi sodelavci in prijatelji, v prvi vrsti pa športniki, predvsem strelci Gradisa.

Sodelavci Strojgradnje Maribor

Zahvala

Oh nesreči, v kateri smo izgubili moža in atija, **Bogomirja Šenvetra**, se sodelavcem in prijateljem iz Gradisa Strojgradnja Maribor iskreno zahvaljujemo za denarno pomoč, izrečena sožalja in udeležbo pri njegovem zadnjem slovesu.

Posebna zahvala gre govorniku **Srečku Frišu** za besede slovesa, ter prijateljem za častno stražo.

Žena **Jožica** s sinovima **Sašom** in **Danijem**

POMEMBNA ČLOVEŠKA LASTNOST, TVORNOST, USTVARJALNOST		NENADEN KRATEK IN GLASEN VZKLIK	DEBELITEV	MOŠTVO	POL NASLOVA TV NADALJEVANKE (ALO-...)	ČLOVEK, KI KRADE	ČLOVEK, KI KAJ ALI KOGA POSNEMA	KANADSKI JELEN	NIKO CUNDER	PARAZITSKA PLESEN VINSKE TRTE	SRSKO MESTO ZNANO PO SIRU	SOTOČNICA REKE PIVE
PRITOŽBA ZARADI SLABE KVALITETE				8			3					
GENOTIP									NEMŠKI ČLEN			
MESTO V BAČKI OB TISI									ŠTEFAN LAJOVIČ			
RUDNIŠKA PRIPRAVA ZAHAJANJE SONCA					SESTAVIL: JOŽE PETELIN	MOLK. NE MIŠA PRITOK REKE DON						
GREGOR JANEŽIČ		ZENICA VOLITVE NOVEGA PAPEŽA	1	TANTAL JOSIP IPAVEČ	SADEŽI DATLJEVE PALME BLODNJAK				11			OKRAJŠAVA ZA "ČLEN"
JELENOVO OGLAŠANJE Z DONEČIM GLASOM	10				FRANČOSKI ROMANO-PISEC (PIERRE)				DEL TENIŠKE IGRE	3. IN 4. ČRKA PREREZNI NAČRTI		2
SREDSTVO ZA ODPRAVO PLODU, SPLAVILO					ČEŠKO: DA			ITALJANSKI NOGOM. KLUB GREGOR STRNIŠA				
SLADEKA JEDILNA BUČA	13		6	VELIKE KOPENSKE ŽIVALI	IME LITERARNEGA JUNAKA BULJE	SLOVENSKI PREVAJALEC ROZALIJA HRIBAR		12			SLOVENSKI BALETNIK (MOJ)MIR	STEZICA
IME PISATELJICE VAŠTE				MAMIN ALI OČETOV BRAT				VISOKA VITKA STAVBA				4
KURIR, ODPOSLANEC				SLOVENSKI ZGODOVINAR (JOSIP)	INDUSTRIJSKO MESTO V ZRN MOSTICEK		HITER TEK	FIGURA PRI PLESU ČETVORCA	IME AMERIŠKEGA SATIRIKA BUCHWALDA	ENA OD ORGANIZACIJ V OZN MAŠČOBNO TKIVO		
BOLGARSKA LUKA OB CRNEM MORJU						ZANESENIJAK, SANJAČ						
IME ROCKERJA PRESLEYA						NITRO-CELULOZNI LAK			5			9
						1/3						

Ko boste križanko rešili do konca, črke z oštevilčenih polj prenesite v spodnje kvadrate. Dobili boste slovenski pregovor.

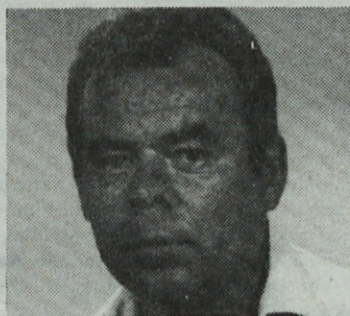
9	6	3	8	7	7	6	9	6	3	8	7	4	6	11	6	2
6	1	10	7	5	13	5	1	10	7	6	4	5	12	6	2	6

V spomin

Andrija Loparič

Kruta in zahrbtna bolezen je iztrgala iz naših vrst še enega sodelavca, Andrijo Lopariča iz Strojno prometne operativne Ljubljana, DE Maribor.

Andrija Loparič se je rodil leta 1949 v vasi Hodošan v Medžimurju. Za poklic strojnika gradbene mehanizacije se je izučil leta 1968 in se tudi zaposlil v ljubljanskem SPO. Kot strokovnjak je delal na številnih gradbiščih po Sloveniji, kot so: Maribor, Ljubljana, Ravne na Koroškem.

kem, Vrhnika, Črni kal, Kobarid, Koper in drugod.

Huda bolezen mu ni dovolila, da bi užival sadove svojega dela. Pogrešali ga bodo žena, trije otroci, prijatelji in sodelavci. Ohranili ga bomo v lepem spominu. Sodelavci SPO

Nagrajenci nagradne križanke

Poletje in dopusti so opravili svoje, tako da smo tokrat prejeli nekaj manj rešitev julijske nagradne križanke. Ker Gradisov vestnik avgusta ni izšel, objavljamo nagrajence tokrat. Sreča je bila naklonjena našim zvestim bralcem:

1. nagrada 100 din - Jelka Škerlak, Pot Draga Jakopiča, 61231 Ljubljana
2. nagrada 80 din - Rafael Bajec, Ptujška 18, Ljubljana
3. nagrada 70 din - Andreja Narobe, GP Jesenice
4. nagrada 60 din - Andrej Čeru, Dobja vas 172, Ravne na Koroškem
5. nagrada 50 din - Tina Starovasniki, GP Maribor

Reševalce opozarjamo, da smo za tokratno, jubilejno nagradno križanko, nagrade podvojili. Rešitve pošljite do 20. oktobra na naslov GIP Gradis, Uredništvo Gradisovega vestnika, Šmartinska 134/a, Ljubljana, s pripisom - za jubilejno nagradno križanko.

Uredništvo

Tudi kegljači prispevali k dobremu imenu Gradisa

40 let Kegljaškega kluba Gradis

Ob jubilejni obletnici ustanovitve Gradisa, praznuje svoj jubilej tudi naše športno društvo Gradis. Takoj je treba povedati, da je društvo pet let mlajše, saj je bilo ustanovljeno leta 1950. V svoji arhivi hranimo originalne zapisnike ustanovne skupščine športnega društva Gradis. V društvu je bilo organiziranih kar 14 sekcij, to je športnih panog oziroma disciplin, ki so delovale po športnih aktivih ustanovljenih na sedežih gradbišč. V kroniki društva nadalje lahko preberemo, da je bil, z oziroma na dane možnosti in zainteresiranost delavcev, najbolj aktiven ljubljanski aktiv, saj je bilo v njem zbranih največ bivših športnih delavcev in aktivnih športnikov.

Nadalje v kroniki beremo, da se je iz tega aktiva športnega društva osamosvojila sekcija kegljačev, v Kegljaški klub Gradis in pod tem imenom nas športna javnost pozna še danes.

Najbolj zagrizene so bile kegljačice

Kakšne športne rezultate pa so dosegli naši kegljači in kegljačice v tistih časih? Takoj na začetku so se najbolj zagrizeno vrgle na delo kegljačice. Že po treh letih organiziranih treningov je leta 1953 naša ženska ekipa dosegla prvo mesto na ljubljanskem in republiškem prvenstvu in drugo mesto na državnem prvenstvu. Posamezni dosežki naših kegljačic

pa so se že lahko primerjali z evropskimi rezultati. In res je leta 1955 tekmovalka **Francka Erjavc**, na svetovnem prvenstvu v Essenu z rezultatom 432 podrtih kegljev, postala svetovna prvakinja. Nastopila pa je tudi za državno reprezentanco in podrla 418 kegljev.

In moški?

Sigurno je, da so imeli v prvih letih moški tekmovalci znatno boljše in težje nasprotnike in zato niso dosegali vidnejših uspehov, kajti takrat se je bolj gojil rekreativni in množični šport, kot pa tekmovalni. Kljub temu pa so naši kegljači že leta 1956 dosegli nov državni rekord v disciplini 6 x 100 lučajev z rezultatom 2535 kegljev, naslednje leto pa so prvič osvojili naslov prvaka na ekipnem

prvenstvu Slovenije z rezultatom 6739 kegljev iz treh nastopov.

Za take rezultate gre vsekakor zasluga, da smo na Bohoričevi cesti v Ljubljani imeli lastno štiristežno kegljišče, ki pa smo ga leta 1966 izgubili. Od takrat dalje smo bili gostje na najrazličnejših kegljiščih v Ljubljani, zato je kvaliteta vidno nazadovala in število tekmovalcev se je znatno zmanjšalo.

Prvo Gradisovo kegljišče na plastiki

Popolnoma pa se je klub prenovil, ko smo leta 1976 v sedanji upravni zgradbi Gradisa na Šmartinski cesti 134/a dobili novo štiristežno, avtomatsko kegljišče na plastiki. To je bilo tudi prvo takšno kegljišče pri nas (prej so bila na asfaltu).

Moška ekipa Gradisa je potem vse pogostejše zasedala najvišja mesta na republiških in državnih pa tudi na mednarodnih temovanjih. Naši kegljači so vse pogostejše zastopali republiške in državne barve, kajti uspehi posameznih tekmovalcev so segali v vrh svetovnih rezultatov vse do leta 1988, ko je naš **Boris Urbanc** na svetovnem prvenstvu v Budimpešti postal svetovni prvak med posamezniki z rezultatom 2792 podrtih kegljev iz treh nastopov, skupaj s soigralcem **Nikolo Dragašem** pa je postal svetovni prvak tudi v dvojicah. Zbirko medalj iz Budimpešte je zaokrožil z bronom v moštvenem tekmovalju.

Verjetno pa so nam še vedno v spominu tudi rezultati z letošnjega svetovnega prvenstva, ki je bilo v Innsbrucku, ko sta naša igralca **Boris Urbanc** in **Albin Juvancič** osvojila naslov svetovnih prvakov med dvojicami, z ekipo sta osvojila bron, povrh pa je Boris Urbanc postal še svetovni rekorder, saj je podrl 1010 kegljev.

Pa se povrnimo še malo v zgodovino kluba in pogledimo, kako je klub skrbel za svoj naraščaj. V preteklosti smo imeli tako žensko kot tudi moško mladinsko ekipo, ki sta že leta 1957 nastopali na republiškem in državnem prvenstvu. Tako je leta 1971 postal naš mladinec **Stojan Tršar** slovenski mladinski prvak, naslednje leto pa je to uspelo **Franču Belcjanu**, ki pa je osvojil tudi 3. mesto na državnem prvenstvu. Mladinski državni prvak je postal tudi **Stojan Tršar**, ki je leto pozneje podrl 926 kegljev.

In kako je v klubu danes?

40 let po ustanovitvi imamo lepo štiristežno avtomatsko kegljišče na plastiki, ki nam omogoča zelo inten-

zivne treninge in izvedbo vseh vrst tekmovalj, razen meddržavnih. Žal pa za ta šport v našem kolektivu ni več interesa in smo že pred leti morali v klub sprejemati igralce izven Gradisa, zlasti za tekmovalni del kluba.

Na našem kegljišču za rekreacijo igrajo tako naši, kakor tudi drugi ljubitelji kegljanja, saj vse proste termine prodamo tujim interesantom.

V ženski ekipi so vse tekmovalke iz drugih delovnih organizacij in nastopajo v II. ženski republiški ligi - zahod. Vsako leto pristanejo nekje na sredini lestvice.

Druga moška ekipa nastopa v prvi ligi ljubljanske kegljaške zveze, kjer je letos osvojila prvo mesto. Žal ji je na kvalifikacijah spodletelo, tako da se ni uvrstila v republiško ligo - zahod.

Najudarnejša pa je naša prva moška ekipa, ki že četrto sezono igra v enotni zvezni kegljaški ligi, kjer že kot po neki tradiciji zaseda četrto mesto. V tej ekipi nastopajo naši najboljši tekmovalci, ki dostojno zastopajo barve našega kluba in so redno člani republiške in državne reprezentance. Stebri moške ekipe so tekmovalci **Boris Urbanc**, **Albin Juvancič**, **Zdravko Štrukelj**, **Dariko Bizjak** (žal je letos zapustil naš klub), **Dušan Ivčič**, **Vinko Janša**, **Dore Zdešar** in drugi. Slednja sta člana kluba že kar dolgo vrsto let.

V 40. letih Kegljaškega kluba Gradis smo bili priče vzponov in padcev. Uspehov in dobrih rezultatov je bilo več in zato smo nanje upravičeno ponosni. Te rezultate so dosegli in jih še dosejajo članice in člani kluba, ki so v uspehe KK Gradis vložili ure in ure napornih treningov in težkih tekmovalj. Zato se ob jubileju vsem iskreno zahvaljujem, tako za dosežene rezultate, kot za delo v klubu.

Na koncu pa gre posebna zahvala za neumorno delo v KK Gradis, sedaj že pokojnima **Antonu Martinšku** in **Pavletu Satlerju**, ki sta bila več let aktivna tekmovalca, potem pa neumorna organizatorja in klubska funkcionarja. Seveda pa gre zahvala tudi širšemu kolektivu Gradisa, nekdanjim samoupravnim organom in vodilnim osebjem podjetja, za splošno razumevanje za potrebe kluba.

Seveda pa se moram zahvaliti tudi ostalim zunanjim institucijam, ki so kakorkoli pomagale, da je klub lahko obstajal in dosegal tako dobre rezultate. Tu mislim predvsem na telesnokulturne organizacije in upravne organe občine, mesta in republike.

Še enkrat čestitka vsem kegljačem in kegljačicam KK Gradis ob lepem in visokem jubileju, 40-letnici kluba.

Franč Hočevar

V zadnjih nekaj letih najuspešnejša Gradisova kegljača **Boris Urbanc** in **Albin Juvancič** s trenerjem **Francom Belcjanom**.

GRADISOV VESTNIK

GRADISOV VESTNIK je glasilo GIP GRADIS, d.o.o.

Glavni, odgovorni in tehnični urednik: Cveto Pavlin

Fotostavek: Tiskarna Formatisk Ljubljana

Tisk: Tiskarna Ljudska pravica Ljubljana

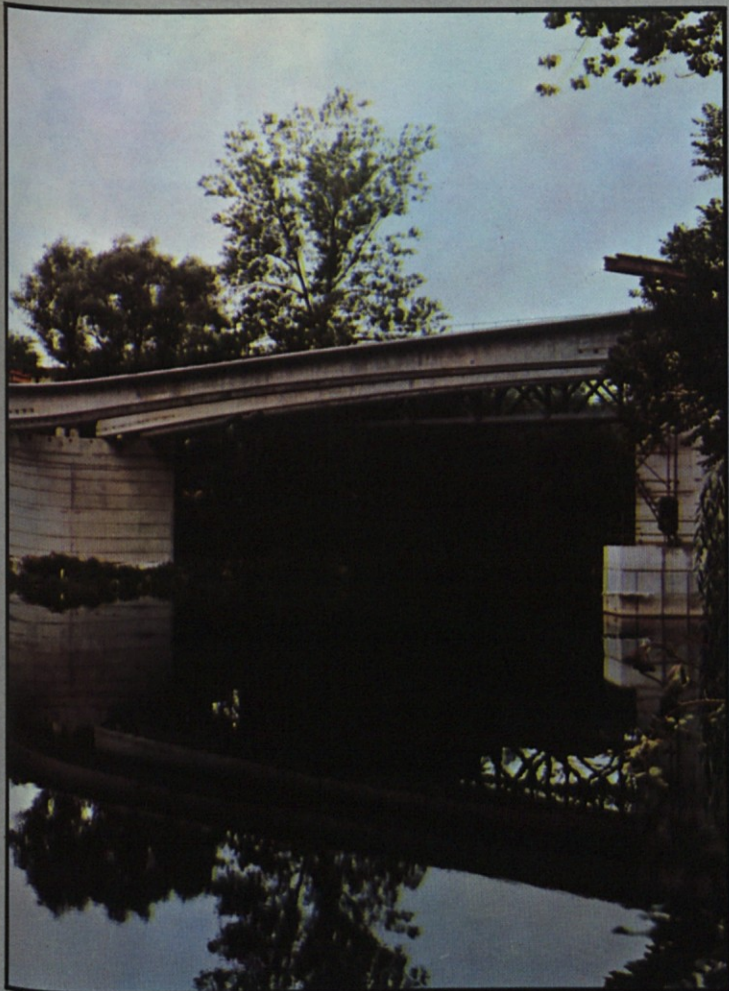
Naklada: 7.700 izvodov

Naslov uredništva: GIP GRADIS, Gradisov vestnik, Šmartinska 134/a, 61000 Ljubljana

Telefon: (061) 441-422 int. 232 in 220

Telefax: (061) 445-969

GRADISOV VESTNIK je vpisan v register časopisov pri Republiškem komiteju za informiranje pod zaporedno številko 187 in je oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov. Naslovniki ga prejmejo brezplačno.

183 metrov dolg most čez Krko v Novem mestu, gradita ga GP Ljubljana in GP Nizke gradnje Maribor, bo v kratkem končan.

Eden od 27 zgrajenih mostov in viaduktov v dolini Drine pri Višegradu. Gradis dobro ime razširja tudi v druge jugoslovanske republike.

Šentiljski viadukt, gre za dva vzporedna in medseboj ločena objekta, bo dolg 160 metrov, zgrajen pa bo maja prihodnje leto. Gre za konzolno gradnjo s pomočjo montažne konstrukcije.

Na zadnji strani: Avto-
busna postaja v Mariboru
je Gradisu v ponos.

GRATIS⁴⁵